

Escola Universitària Politécnica de Mataró

Centre adscrit a:

**UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA**

Grau en Mitjans Audiovisuals

Tinta en la piel

Direcció i realització d'un documental

**FERRAN GRAU PÉREZ
PONENT: ENDIKA REY**

TARDOR 2017

**TecnoCampus
Mataró-Maresme**

Dedicatòria

A tots els meus amics i família pels ànims durant aquests mesos.

I a tots aquells que gaudiran d'aquest documental.

Agraïments

A tots els meus amics, que han ajudat a que el projecte sortís endavant.

I sobretot, a tots els protagonistes d'aquest projecte per la seva col·laboració.

Resum

Aquest projecte pretén realitzar una peça audiovisual amb un caire social i antropològic ubicada a la ciutat de Barcelona. El producte consisteix en desenvolupar un documental sobre el món del tatuatge a la ciutat comtal, des del punt de vista d'alguns dels tatuadors més rellevants de la ciutat i personatges reconeguts que llueixen tatuatges. Es vol plasmar l'evolució del tatuatge dins la societat i eliminar tabús. A la vegada, es pretén realitzar un estudi teòric que ajudi a modelar el documental i els continguts i l'apartin del reportatge. Concretament es realitzaran les funcions de director i realitzador.

Resumen

Este proyecto pretende realizar una pieza audiovisual con un carácter social y antropológico, ubicada en la ciudad de Barcelona. El producto consiste en desarrollar un documental sobre el mundo del tatuaje en la ciudad condal, desde el punto de vista de algunos de los tatuadores más relevantes de la ciudad y personajes reconocidos que lucen tatuajes. Se quiere plasmar la evolución del tatuaje dentro de la sociedad y eliminar tabúes. A su vez, se pretende realizar un estudio teórico que ayude a moldear el documental y sus contenidos y lo aparten del reportaje. Concretamente se realizarán las funciones de director y realizador.

Abstract

This project aims to produce an audiovisual piece with a social and anthropological character, located in the city of Barcelona. The product consists of developing a documentary about the world of tattooing in the city of Barcelona, from the point of view of some most relevant tattoo artists in Barcelona and well-known characters who wear tattoos. We want to capture the evolution of the tattoo within society and eliminate the taboos that still exist. At the same time, it is intended to carry out a theoretical study to help shape the documentary and its contents and differentiate it from the report. Specifically, the author of this essay will take the roles of director and camera technician.

Índex

Índex de figures.....	III
Índex de taules	V
1. Objecte del projecte	1
2. Marc teòric	3
2.1. Documental.....	3
2.1.1. Definicions d'autors	4
2.1.2 Classificació de documental.....	7
2.1.3. Muntatge documental.....	12
2.2. Tatuatge	14
2.2.1 Definició.....	14
2.2.2 Història.....	16
2.2.3. Tècniques	27
3. Objectius i abast.....	29
3.1. Objectius principals	29
3.2. Objectius secundaris	30
3.3. Objectius personals.....	31
3.4 Abast.....	32
4. Estudi previ	¡Error! Marcador no definido.
4.1 Anàlisi de referents	35
4.1.1. Documentals.....	35
4.1.1.1 Los Secretos del Tatuaje	36
4.1.1.2. Hori Smoku- Sailor Jerry: The life of Norman K. Collins.....	38
4.1.1.3. TATT200	39
4.1.1.4. Color Outside The Lines	40
4.1.1.5. El Arte del Tatuaje	41
4.1.1.6 Prison Ink - Hidden in America	42
4.1.1.7. In Skin	44
4.1.2. Programes de Televisió	46
4.1.3. Altres referències.....	50
4.2. Experiència i estudi de la temàtica	52
5. Metodologia	53
5.1. Preproducció.....	54
5.2. Producció	55
5.3. Postproducció	56
5.4. Distribució	56
6. Desenvolupament.....	57
6.1. Preproducció.....	57
6.1.1. Guió tècnic	59
6.1.2 Pla de Rodatge	61

6.1.3 Documentació	64
6.2. Producció.....	67
6.2.1 Realització.....	67
6.2.1.1. Tècnic de càmera	68
6.2.1.2 Tècnic d'àudio.....	73
6.2.2 Problemes i conclusions.....	74
6.3. Postproducció	76
6.3.1 Guió.....	79
6.3.2. Àudio.....	87
6.3.3. Retoc de color	88
6.3.4. Problemes i conclusions.....	89
7. Conclusions.....	91
8. Bibliografia	95
8.1 Referències bibliogràfiques	95
8.2 Bibliografia complementària	100
9. Filmografia.....	101

Índex de figures

Fig. 3.1 Banner del festival Barcelona VisualSound 2017.....	32
Fig. 4.1 Frame del documental <i>Hori Smoku- Sailor Jerry</i>	38
Fig. 4.2 Frame de <i>TATT200</i>	40
Fig. 4.3 Frame de <i>Color Outside The Lines</i>	41
Fig. 4.4. Pla detall de <i>Prison Ink</i>	43
Fig. 4.5 Frame grafismes <i>In Skin</i>	44
Fig. 4.6 Frame d'un moviment de càmera d' <i>In Skin</i>	45
Fig 4.7. Ny Ink	47
Fig. 4.8 Presentació de la temporada 8 de <i>Ink Master</i>	48
Fig. 6.1 Fotografia del rodatge on es mostra un exemple de pla d'entrevista.....	68
Fig. 6.2. Exemple d'esquema de llums i càmera en entrevista.....	69
Fig. 6.3. SONY Nex VG900.....	70
Fig. 6.4. Black Magic Production 4K.....	71
Fig. 6.5. Manfrotto Fig Rig.....	71
Fig. 6.6. Manfrotto avenger 503HDV.....	72
Fig. 6.7 Sennheiser EW112-PG3.....	73
Fig. 6.8. ZOOM H4N.....	74
Fig. 6.9. Organització del material en la Biblioteca de Final Cut Pro X.....	77
Fig. 6.10. Exemple de keywords en la Biblioteca de Final Cut Pro X	77
Fig. 6.11. Projectes de cada entrevistat en Final Cut Pro X	78
Fig. 6.12. Captura de l'aplicació de l'efecte reductor de sorolls en Final Cut Pro X.....	87
Fig. 6.13. Retoc de color a Final Cut Pro X.....	88

Índex de taules

Taula 2.1 Tipus de documental de Patricio Guzmán.....	7
Taula 2.2 Classificació del documental de Will Wyatt.....	9
Taula 2.3 Diferències entre documental i reportatge de Llorenç Soler.....	11
Taula 6.1. Taula del pressupost.....	59
Taula 6.2. Guió tècnic dels rodatges d'entrevistes.....	62
Taula 6.3. Guió tècnic dels rodatge de la Barcelona Tattoo Expo 2017.....	63
Taula 6.4. Pla de rodatge documental.....	83

1. Objecte del projecte

En aquest projecte es pretén dirigir i realitzar un documental. *Tinta en la piel* és un documental que tracta sobre el moviment i l'estil de vida que promou el món del tatuatge, concretament a la ciutat de Barcelona; com es viu aquest moviment i com ha evolucionat dins la societat. El projecte es realitzarà en un grup de dues persones, David Taco (Producció) i Ferran Grau.

La idea neix de l'interès de l'autor d'aquest projecte sobre el món del tatuatge i tracta de connectar dues passions: l'audiovisual i els tatuatges.

Fer un documental havia estat sempre una opció primordial. Respecte a la temàtica, l'equip tenia clar que hauria de ser un tema diferent, un tema que pogués entrar en conflicte o que no fos fàcil d'entendre per un sector de la població actual. Escollir el tema del tatuatge té una doble funció; d'una banda, és un tema que no ha estat gaire tractat en l'àmbit nacional, en quant a programes televisius i documentals fets a l'estat espanyol. Aprendre i ajudar a demostrar que portar tatuatges no va lligat a determinats estereotips.

A *Tinta en la piel* es mostraran les històries de professionals dedicats i relacionats amb el món del tatuatge. Partint de les seves vivències personals i experiències vitals es crearà un relat on es fusionarà l'aspecte artístic d'aquest art amb l'aspecte emocional mitjançant el significat que té el tatuatge per aquestes persones. Aquests testimonis són seleccionats entre tatuadors, models i persones influents en la cultura del tatuatge, persones dedicades en cos i ànima al tatuatge, que expliquen a part de les seves vivències, el seu punt de vista vers l'evolució del tatuatge dins la societat i com ha arribat a obtenir una postura de normalització.

A més d'entrevistar a models i tatuadors, dins els personatges entrevistats en aquest projecte, apareixen professionals que també troben en el tatuatge la seva manera de guanyar-se la vida, com són un dermatòleg i un professional d'eliminació de tatuatges.

Es mostrarà com es realitzen, quins són els procediments a seguir, quins estils existeixen, els significats d'alguns tatuatges, quines parts del cos són més o menys doloroses, fent un repàs dels trets més importants a l'hora de tatuar-se.

El documental tracta els tatuatges com art i els professionals com artistes, pretenent extreure la part més emotiva de marcar-se la pell amb tinta de “per vida”, els motius principals pels quals les persones es fan tatuatges, què es fan i què signifiquen.

Tinta en la piel intenta mostrar fins a quin punt un tatuatge pot arribar a ajudar a les persones que els llueixen, ja sigui per reforçar un compromís, com a record d’una pèrdua recent o per marcar experiències inoblidables.

Aquest documental tindrà dos objectius; un de principal i un altre secundari. L’objectiu principal serà aconseguir un bon producte on quedi perfectament reflectit què són els tatuatges, com es fan i com ha estat la seva evolució dins la societat. D’altra banda, l’objectiu secundari serà eliminar prejudicis, fer una crítica social.

En definitiva, el projecte neix a partir de la motivació de dirigir i realitzar un documental sobre un tema poc tractat i desconegut per certs sectors de la societat. En aquest sentit, la motivació esdevé un repte, ja que pot ser un tema que genera controvèrsia.

2. Marc teòric

En la confecció d'aquest documental cal fer especial èmfasi en l'estudi de tres conceptes:

Primerament, cal fer un anàlisi audiovisual exhaustiu sobre com es confecciona un documental: conèixer la història, les diferents tipologies, les característiques i explicar el model de documental en què es centrarà aquest projecte.

D'altra banda, cal fer un anàlisi de la producció del documental, veure tipus de muntatge existents i narratives possibles, així com destacar obres audiovisuals reconegudes pel seu muntatge dins del gènere.

En tercer lloc, fer un estudi i confecció de vídeos sobre la temàtica dels tatuatges professionals i documentar-se sobre el tema, des de la visió mística d'algunes tribus fins al moment actual, estudiant per tant des d'historiadors fins a dermatòlegs, passant per professionals del món del tatuatge.

2.1. Documental

Abans d'incidir en la part tècnica del projecte, cal fer un estudi previ sobre el documental, la història, formats, etc., així com un anàlisi dels antecedents més rellevants.

Al llibre *Documenting the documentary: Close readings of documentary film and video*, de Barry Keith Grant, i Jeannette Sloniowski, es cita a Feldman (1998) fent un repàs de documentals que inclou assaigs de vint-i-set investigadors cinematogràfics d'una àmplia gamma de perspectives crítiques i teòriques. Cada assaig es centra en un o dos documentals importants, i es dedica a qüestions relacionades amb l'ètica, la ideologia, la política, el poder, la raça, el gènere i la representació. També destaca a Dziga Vertov com a precursor del documental i relaciona a Buñuel amb el surrealisme. Aquests assaigs acompanyats del visionat de documentals ajuden a comprendre el format del documental.

2.1.1. Definicions d'autors

“Definir documental seria identificar les condicions necessàries i suficients d’un film documental. Caracteritzar el documental, pel contrari, seria simplement identificar les seves característiques típiques o usuals. Aquesta darrera qüestió no és considerada suficientment ambiciosa per alguns, mentre que el primer és vist habitualment com una tasca impossible, especialment per aquells que consideren que “documental” és un concepte obert o difús. En qualsevol cas, tant la definició com la caracterització del documental han demostrat ser difícils. Mentre alguns prefereixen evitar totalment les definicions i categories, la tasca no pot ser tan fàcilment descartada, perquè la majoria de discussions teòriques rellevants finalment depenen de suposicions fonamentals sobre la naturalesa del documental i els seus tipus.” (Plantiga, 1997: 7).

El cinema, des dels seus inicis, s’ha plantejat com a principal objectiu la recerca de la realitat i la seva captació per tal de presentar-la a l’espectador. No obstant això, la veritable independència d’objectes a filmar i filmadors va ser quan el cineasta va poder manipular una càmera i un magnetòfon al mateix temps.

Tal com va assenyalar Nichols (1997), el documental va néixer de la necessitat de filmar la realitat. És un gènere que neix amb una funció didàctica i amb una vessant informativa.

Al llibre *Life, Contributions, Influence* (2000:357) de Jack Ellis sobre John Grierson s’extreu una cita de gènere documental de Grierson on defineix el documental com “totes les obres cinematogràfiques on la totalitat del material utilitzat és agafat de la realitat i és interpretat de tal manera com existeix a la realitat”.

Roman Gubern a *Historia del cine* (1969: 364) exposa la següent teoria, també citant a John Grierson, per definir el documental: “Grierson va vertebrar tota una teoria del documental, definint-lo com «tractament creatiu de la realitat» i no amaga que considera el cinema «com un púlpit i fa servir d’ell com a propagandista». Per això pensa que «el documental anglès ha d’abandonar els horitzons llunyans de Flaherty» per tractar els seus temes «amb un sentit social més definit que el que van fer els francesos i els alemanys, i amb una observació més precisa del treball i dels treballadors que la desenvolupada pels russos».”

Com es pot observar, Grierson és un gran referent per a molts autors que recorren a ell per definir el gènere del documental, però per poder comprendre un gènere cal conèixer altres punts de vista i no centrar-se en només un autor, per tant s'ha fet una recerca d'altres definicions.

Carlos Mendoza al llibre *El ojo con memoria, apuntes para un método de cine documental* (1999:17), parla del fet esmentat anteriorment: “Durant dècades va predominar un model de fer pel·lícules documentals que es basaven en el text llegit per un narrador. Les imatges més o menys relacionades amb el discurs verbal tenien la funció d'il·lustrar habitualment escrits que eren redactats per periodistes que en molts casos no tenien cap relació amb els encarregats de seleccionar les imatges, enganxar-les i agregar música. Una veritable plaga de pel·lícules d'aquestes característiques va caure sobre milions d'espectadors i els va deixar vacunats contra un gènere que havia estat desnaturalitzat i sotmès als valors d'altres disciplines.

Barroso (2009:16) cita a Cardoso definint el documental com una “obra cinematogràfica, generalment de curta duració, que tracta sobre temes socials, polítics, econòmics, etc. sense la participació d'actors”. Aquesta definició té un caire més tècnic, Cardoso fa un anàlisi genèric sobre que és un documental en grans trets.

“La finalitat del documental, tal com jo l'entenc, és representar la vida sota la forma en la qual és viu. Això no implica en absolut què uns quants podrien creure; a saber, que la funció del director del documental va seguir filmant, sense cap selecció (...) la tasca de selecció, la realitza sobre el material documental, perseguint la finalitat de narrar la veritat de la manera més adequada.” (Romaguera i Alsina, 1989:40)

Una altra visió de la finalitat del documental consisteix a expressar la realitat en format audiovisual des d'un punt de vista determinat, mitjançant imatges que mostrin el que s'explica, testimonis, entrevistes i reculls de proves.

Una definició més curta i concisa és la de Llorenç Soler (1998:1) que el defineix com “un gènere que construeix una ficció, partint d'elements obtinguts directament de la realitat”.

Barnouw al llibre *Documental: Història i estils* (1996) exposa que les funcions del documental s'anaven adaptant al moment històric que es vivia. Partint d'aquí s'extreu que durant la història el gènere documental ha anat canviant en funció del moment.

En conclusió, es pot extreure la definició, mai del tot precisa, que el documental és un gènere audiovisual que pretén mostrar la realitat d'un entorn, una temàtica, un estil de vida, fets històrics, i un llarg etcètera.

2.1.2 Classificació de documental

El documental està en constant evolució i depenent del tipus d'entrevista, temàtica o muntatge pot ser d'una tipologia o una altra.

Segons Patricio Guzmán (1999:6) a *El guión del cine documental*, hi ha diferents tipus de documental:

Tipus documental	Descripció
Pel·lícula biogràfica	“Documental que narra la vida d'un personatge.”
Comèdia excèntrica	“Mostra personatges i situacions absurdes.”
Pel·lícula de tesi	“Es nodreix de testimonis per argumentar la història.”
Documental cronista	“És un documental des d'un punt de vista objectiu.”
Documental absurd	“Un tipus de documental que utilitza l'humor surrealista a l'hora de tractar un tema trist.”
Documental muntatge	“És un documental que es basa en muntar material audiovisual ja existent d'altres obres i donar un altre sentit a la història.”

Taula 2.1. Tipus de documental de Patricio Guzmán (1999:6) (Traducció de l'autor)

Aquesta classificació és bastant genèrica, no profunditza en els temes però sí ajuda a fer-se una idea de com enfocar el projecte.

En aquest apartat cal fer menció al documentalista Jean Painlevé que esmenta que els documentals es poden classificar segons la manera o intenció en què tracten els temes. (Barroso, 2009: 72).

“

- Documental científic, que manté la màxima fidelitat dels fets registrats i respecta el seu temps real (...) No utilitza la segmentació en plans ni el muntatge, propis del llenguatge cinematogràfic.
- Documental divulgatiu, posar imatges a disposició d'experts de la comunicació per mostrar coneixements especialitzats a un públic que no coneix el tema. (...) La forma té com a característica fonamental la combinació de qüestions expositives, implicatives i dramatitzades que complementen el resultat.
- Documental d'entreteniment, s'identifica amb el model clàssic o tradicional. Cap documental pot evitar divulgar o donar a conèixer. (...) L'única exigència que té és que sigui un producte visualment atractiu amb un argument de pes que mantingui l'atenció i l'interès de l'espectador de principi a fi.”

Seguint citant l'obra de Jaime Barroso (2009:78) *Realización de Documentales y Reportajes*, fa menció a la classificació de Will Wyatt, director de producció de documentals de la BBC:

Tipus documental	Descripció
Documentals interpretatius	“Són documentals temàtics, on les imatges van acompanyades d’un comentari.”
Documentals directes	“Aproximacions a la realitat a partir d’entrevistes o testimonis.”
Documentals de narració personalitzada	“El reporter o presentador té un paper principal, per conduir una aventura o mostrar una realitat.”
Documental d’investigació	“De naturalesa històrica o d’actualitat on el protagonisme està immers a la naturalesa de les fonts informatives.”
Documental d’entreteniment	“No importa el tema, sinó la seva perspectiva espectacular, incloent aspectes com el llenguatge expressiu, la planificació i les localitzacions.”
Documentals de perfils o retrats	“Ofereixen una visió sobre una personalitat.”
Documental dramatitzat o docudrames	“Fets i situacions reals que són reconstruïdes parcialment amb la participació d’actors i posada en escena.”

Taula 2.2 Classificació de Will Wyatt, citada per Barroso (2009:78) (Traducció de l’autor)

Partint de la classificació de Will Wyatt i fent al·lusió a aquest projecte, *Tinta en la piel* entraria en dos d’aquests apartats, en documental directe i en documental de perfils o retrats.

Richard Barsam (1992:83) a *Definición de películas de no ficción*, citant a Grierson (1966) fa un anàlisi sobre el documental dividint-lo en tres principis:

“

1. La capacitat del cinema per observar i seleccionar fragments de la vida mateixa. El documental fotografia històries veritables amb històries en viu.
2. L'actor natiu i les escenes originals són la millor pauta per a una interpretació del món modern a través de la pantalla.
3. Els materials i històries preses a l'atzar poden ser millors que un fet actuat, l'espontaneïtat té valor en pantalla. ”

Ens qualsevol cas, abans de fer un documental s'ha de tenir clar la diferència entre documental i reportatge. Llorenç Soler (1998:3) fa una taula on mostra les principals diferències a tenir en compte:

DOCUMENTAL	REPORTATGE
Prové de la història del cinema i és artístic	Neix a les redaccions de les noves televisions i és auster pel que fa a recursos expressius artístics
Es refereix a temes no vinculats amb l'estricta actualitat	Més directament vinculat amb l'actualitat i la realitat més immediata
Continguts temàtics científics, culturals, educatius, històrics... Emissió de sèries de documentals monotemàtics.	Esdeveniments polítics i conductes socials
	Presència i rúbrica del periodista autor, que fa presència amb stand-up's. No amaga el seu estil.
Metodologies de treball	
Tractament de la informació més descansada, càmera més estable, enquadraments amb una composició més cuidada, música, escenaris poètics = llenguatge de superior nivell artístic	Estil directe, ús de la càmera a l'espatlla, mateix manera d'operar que els noticiaris, evita l'ús de recursos cinematogràfics clàssics, evita canvis de ritme narratiu. Tots els segons tenen so: off o entrevistes. Desconfiança envers els recursos artístics que poden emascarar el contingut.

Taula 2.3 Diferències entre documental i reportatge de Llorenç Soler(1998:3) (Traducció de l'autor)

2.1.3. Muntatge documental

En aquest apartat es fa un breu anàlisi i definició del muntatge documental per tal de recolzar l'apartat de postproducció d'aquest documental.

És important partir d'una idea inicial i principal a l'hora d'afrontar la realització d'un documental i, partint d'aquesta idea capital, el guió del documental s'escriurà durant el muntatge. "L'absència de guió previ que ve a reemplaçar el dispositiu de rodatge característic del documental, permet una gran llibertat al moment del muntatge. Les pistes i les possibilitats de muntatge semblen molt més nombroses que a la ficció." (Baudry, 1999:68).

En quant a muntatge documental Feldman (1990) explica què és, per a què serveix, com es realitza i quins són els límits d'un guió. En aquest punt, destacaria la frase "un guió és la descripció, el més detallat possible, de la obra que es pretén realitzar. Pot ser bo, dolent o regular, però no és la obra en si mateixa". (Simón Feldman, 1990:176)

Partint d'aquesta idea, Aznarte (1999) defineix el muntatge del documental com:

"El muntatge documental consisteix en la "compilació de diversos materials, amb preeminència dels procedents d'arxiu, de films o fragments d'ells rodats per altres realitzadors [...] abans de la compilació". És a dir, es tracta d'una tasca creativa realitzada a la sala de muntatge, que treballa bàsicament a partir de materials de segona mà, anteriors al documental i que no van ser filmats a fi de formar part d'aquest. D'aquesta manera, el seu eix central és la interpretació històrica d'un determinat esdeveniment." Aznarte (2009:1). Segons Llorenç (1999) el muntatge documental és la selecció, ordenació, mesura i juxtaposició d'uns plans determinats, amb el fi de construir la continuïtat narrativa del relat filmic, contribuint tanmateix a l'aportació del sentit del discurs audiovisual.

Llorenç fa una classificació dels tipus de muntatge documental que serveix d'ajuda a l'hora d'encarar el muntatge del documental:

“

- a) Muntatge lineal: narració cronològica dels fets
- b) Muntatge discontinu: inclou seqüències filmades en diferents moments i llocs, ordenades cronològicament, caracteritzant-se pels salts en el temps.
- c) Muntatge paral·lel: s'utilitzen seqüències referides a fets que es desenvolupen simultàniament en el temps, però són presentades alternativament a l'espectador.
- d) Muntatge ideològic: consisteix en la introducció de seqüències o plans que connecten amb el tema d'una manera simbòlica i metafòrica. ” (Llorenç 1999:7)

"Sovint es creu que el muntatge és l'art del ritme i que n'hi ha prou amb saber tallar per donar una sensació de velocitat. Però el ritme d'un film no està evidentment lligat a la brevetat dels seus plans. Si el ritme creat és purament formal i no es recolza en una veritable elaboració del sentit, això pot ser molt molest o purament informatiu i mecànic." Baudry, (1999:73).

Un aspecte fonamental del muntatge és la idea de Raccord com a eix de continuïtat. Llorenç (1999) descriu el raccord com a element d'unió, i parla de que poden ser estilístics, o basats en moviments de càmera, moviments de personatges o d'il·luminació.

En quant al muntatge, i seguint la classificació de Llorenç (1999), es tracta d'un muntatge ideològic pel fet que les imatges que es mostren connecten amb els testimonis donats pels protagonistes. Totes les imatges que es mostren en el documental connecten amb les opinions que s'han dit, que diran o que estan dient, i d'aquesta manera recolzen els testimonis amb visuals. Concretament, el muntatge s'explica detalladament a l'apartat 6: Desenvolupament.

2.2. Tatuatge

El projecte consisteix a treballar un documental sobre els tatuatges dins la ciutat de Barcelona, fent un estudi sobre la seva evolució, els estils i les tècniques existents. L'objectiu principal és que l'espectador entri dins la cultura del *tattoo* i veure amb altres ulls aquells que porten tinta al cos.

Un altre motiu és que el tatuatge ha evolucionat al llarg del temps, com bé diu Mayer (1998:45) “el tatuatge va aconseguir un grau artístic i comercial que ningú hagués esperat”.

El rol del director inclou, entre altres coses, dominar el tema del qual tractarà el projecte, per tant s'ha de tenir clar com es fa i què significa cada peça tatuada.

els D'altra banda, cal destacar la lectura dels llibres *El arte del tatuaje* (2001) i *1000 Tattoos* (1996) sobre la història i els estils existents; s'ha fet una gran exploració de llibres sobre la temàtica a la biblioteca Clot-Josep Benet sobre la temàtica del documental i sobre tatuatges. A l'apartat *biografia* s'exposen tots els llibres que s'han consultat.

2.2.1 Definició

Fuentes (2003) va definir el tatuatge com una marca o dibuix permanent en el cos, i explica la manera com es fan els tatuatges que es tracta d'introduir pigment en els trencaments de la pell, la qual es perfora amb un instrument punxant, sovint una agulla elèctrica.

“El tatuatge pertany als símbols d'identificació i està impregnat de potencial màgic i místic. La identificació té sempre un doble sentit: atribueix a una persona les virtuts i les forces d'ésser-objecte al qual s'assimila; però també tendeix a immunitzar el primer contra les possibilitats malèfiques del segon. També es veuran tatuatges d'animals perillosos, com l'escorpió i la serp, o d'animals simbòlics de fecunditat, com el toro, de potència, com el lleó, etc. La identificació implica també un sentit de do, fins i tot de consagració al ser simbòlicament representat pel tatuatge; és llavors un signe d'aliança”. Chevalier-Cheerbrant (Barcelona 1991:980)

La relació entre el cos i el tatuatge està lligada al significat que cadascuna atribueix. Aquesta reflexió és extreta de *Rasgando la piel: Tatuajes, cuerpos y significados* (2009:374) de Soto, Román i Gómez. En aquest article també comenten que “per a molts el tatuatge es converteix en una pràctica que va en contra d’allò considerat normal o natural. Els cossos tatuats signifiquen concepcions diferents d’aquest i els mateixos presenten construccions al·ternes sobre el que és i ha de ser. És llavors, que a partir de la diversitat de discursos existents en relació al cos sorgeixen els significats que són atribuïts als tatuatges i a les persones que els posseeixen”.

Xavier Sierra Valentí (2009:314), dermatòleg, defineix els tatuatges com “una tècnica d’ornamentació corporal de significació diversa (religiosa, social, guerrera). L’origen exacte de la paraula tatuatge és incert; es diu que deriva de la paraula “ta” del polinesi «colpejar» o de l’antiga pràctica de fer tatuatges usant un ós contra un altre a la pell, amb el consegüent so «tau- tau». Va ser el capità Cook, al 1769, qui va usar per primera vegada l’expressió tatuatge per referir-se a aquestes marques a la pell.”

El tatuatge, durant molts anys, i fins i tot actualment, ha estat lligat a la paraula estigma. A l’article de *Rasgando la piel: Tatuajes, cuerpos y significados* (2009:376) es cita a Pinya (2004) quan planteja que el cos transmet informació a través de signes, i quan aquests són considerats negatius es constitueix el que podríem anomenar "símbols d’estigma".

La paraula estigma era utilitzada pels grecs per referir-se als signes corporals que van aparèixer per designar exponents d’una cosa inusual o negativa sobre l’estatus moral d’una persona (Goffman, 1963:1).

2.2.2 Història

La tendència compulsiva de decorar el cos humà es remunta a l'antiguitat, a més de 5.000 anys. El tatuatge consisteix a inserir un pigment insoluble dins o sota la pell i és un dels mètodes emprats per aconseguir que es perpetuïn els dissenys pintats al cos.

La pràctica dels tatuatges és universal i tan antiga, almenys, com la mòmia de l'home del gel que va aparèixer en un glacial austríac, l'any 1991. A l'Egipte, abans de la dinastia, es "tatuaven" nines, el que suggereix que podria tractar-se d'una pràctica habitual entre algunes persones de l'època, segons Chimenos, Batlle, Velásquez, García, Viñals, Roselló (2003:198).

“Els tatuatges tenen un paper important en moltes religions. Els tatuatges s'han utilitzat durant milers d'anys com a eines importants en el ritual i la tradició. El judaisme, el cristianisme i l'islam han estat hostils a l'ús de tatuatges, però moltes religions, en particular el budisme i l'hinduisme, fan ús extensiu d'elles.” Scheinfeld (2007: 1).

En el llibre de Steve Gilbert (2000) es mostra la història del tatuatge, des de les proves, investigacions i registres d'historiadors, antropòlegs, psiquiatres, periodistes, exploradors, etc. Per tant aquest llibre ha servit de guia per la realització d'aquest punt del marc teòric, ja que a partir de cada tret rellevant s'han buscat autors per a moment.

Aquest apartat es dividirà amb els inicis, continents on el tatuatge ha estat rellevant i com finalment s'ha convertit en una professió, tot mostrat cronològicament.

2.2.2.1. Inicis

La paraula anglesa *tattoo* ve del terme polinesi ta-tau la qual cosa significa la sensació de ser colpejat i també prové d'una paraula derivada del polinesi que és Tohu, pare de la nit i creador de tots els dibuixos de la terra. Aquesta informació està extreta del documental *Los secretos del tatuaje*. (Dan Bree, 2008)

L'inici del tatuatge com a fet i no com a significat podria ser el que exposa Rossi (2011:20) “Probablement el descobriment del tatuatge es va donar accidentalment a embrutar una ferida amb carbó o amb un pigment d'origen argilós, el més possible és que es donés a l'era paleolítica.”

Un cop descobert el tatuatge cal veure on va començar a realitzar-se per motius més enllà de l'estètica i hi ha diverses hipòtesis sobre el primer cos tatuat.

Field (1958:20) “Al món hi ha diversos cossos modificats que mostren indicis dels començaments del tatuatge. Un d'ells és la mòmia de la sacerdotessa Amunet, adoradora de la deïtat Hator, la qual va ser trobada en Tebas al voltant del 2200 a.C. En la seva pell es van trobar una sèrie de cicatrius en línia recta, paral·leles i de color blau situades al ventre a l'altura del maluc.” Aquest podria ser un dels primers cossos tatuats trobats, però en el pas del temps s'ha seguit investigant els orígens i Spindler, (1995: 433) en el seu article sobre l'home del Gel mostra un fet que podria ser un dels inicis del món del tatuatge, “L'home del Gel al qual van anomenar Ötzi (el cadàver humà amb pell més antic que s'ha trobat) de fa gairebé uns 5.200 anys d'antiguitat, tenia ni més ni menys que 57 tatuatges a l'esquena i els genolls.”

Un dels fets o creences pels quals existeixen els tatuatges estan explicats a l'obra d'Alvrus, Wright, i Merbs (2001:396) on s'analitzen els orígens de les primeres mòmies tatuades i exposen que “el significat de tatuar-se ha estat suggerit com terapèutic, encara que més endavant altres cultures l'han utilitzat amb significats màgics o simbòlics. També va ser utilitzat a l'antic Egipte amb motius rituals i socials”

Tot indica que els orígens i possiblement la invenció del tatuatge va néixer amb la cultura egípcia però arreu del món es realitzava aquesta pràctica, com es mostra en els següents punts.

2.2.2.2. Oceania

Victor Monserrat (2010) explica que en la Polinèsia es posseeix la més continuada tradició en el tatuatge, i que era i és utilitzat com a ornamentació corporal i identificació comunal. Actualment encara existeixen tradicions dins la cultura polinèsia, on per exemple alguns joves són reclosos en coves durant tres mesos perquè els seus cossos es mantinguin blancs per poder iniciar-se en el dolorós món del tatuatge.

Per afegir més informació sobre les practiques d'aquesta cultura, Atkinson (2003) exposa que en la creença polinèsia prevalia la imatge a la ferida, això vol dir que en primer lloc, les imatges simulaven decoració corporal, i en segon, que a primera vista no es percebien com a marques permanents.

Tornant a mencionar a Victor Monserrat (2010), sense allunyar-se d'Oceania, Monserrat explica l'art *moko* que es realitzen els Maoris de Nova Zelanda, que es tracta d'unes figures corbes tatuades per atrapar l'energia còsmica, utilitzant-los per espantar grups d'enemics. S'utilitzava com una forma d'identificació pel que fa al rang, genealogia, història tribal, elegibilitat per contraure matrimoni, bellesa i virilitat.

Un altre motiu per el qual els maoris es feien aquests tipus de tatuatges els exposa Salamone (1994:14) “en els maoris, la pràctica del tatuatge representava una estructura simbòlica en la qual el cos humà era susceptible a la influència dels déus, per la qual cosa el tatuatge tribal era considerat una armadura front a aquestes possibles intervencions divines.”

Com a punt a destacar per poder veure fins a quin punt el tatuatge era i és rellevant en la societat maori es cita un fragment de Brain (1984: 192) “Les dones maoris només podien ser tatuades als seus llavis, al voltant de la barbeta i a vegades a les fosses nasals. Mentre a les Illes Marqueses els tatuatges tenien un profund significat sexual, social, màgic i religiós.”

Seguin en el continent d'Oceania i concretament en el país Australia, Monserrat (2010:480) explica com es realitzaven els tatuatges en els inicis: “amb un ós d'albatros de punta molt fina, incrustat en un mànec de fusta i que percutia sobre la pell fent una incisió sobre la qual es dipositava un colorant amb un pinzell”.

2.2.2.3. Àsia

A l'Orient es va seguir el mateix propòsit ancestral, i sens dubte hi va haver influència des del 1.000 a.C. a través de les rutes comercials a l'Índia, la Xina i el Japó. Les pròximes tres cites expliquen breument la història en cada un d'aquests indrets ja que no es vol fer un estudi històric del tema.

“A l'Índia és conegut el tatuatge tribal (adivasi) i tradicional (godna), en què els temes religiosos (Krishna i Lakshmi portaven tatuatges) es barregen amb els naturals, com flors i animals totèmics, i entre ells no falten escorpins, abelles o mosques, sent també elements relacionats amb l'atracció física, el reconeixement i l'estatus social.” (Rao, 1945:177)

Com explica Reynolds en el documental que protagonitza *Los Secretos del Tatuaje* (Bree, 2008) A l'Índia el tatuatge té un llarg recorregut dins d'aquesta cultura, el tatuatge varia el seu significat entre les diverses castes hindús; com més elevat és el seu rang més gran és la quantitat de tatuatges en la persona.

“A la Xina va mantenir el seu caràcter inicial entre la noblesa i els sacerdots. Les joves eren tatuades amb papallones, flors, etc., en entrar a la pubertat prematrimonial, i els monjos Shao-Lin, després de la seva formació i com a última prova abans de convertir-se en mestres, havien d'agafar amb els avantbraços un braser roent que els gravava un drac, símbol de la saviesa, de la mateixa manera que una serp i un tigre eren símbols de força i noblesa, respectivament.” (Monserrat, 2010:480)

"L'antic estil del tatuatge japonès irezumi (que literalment significa "inserció de tinta") es va desenvolupar al segle vuitè (720 dC) com a resposta de la classe baixa i criminal dels Yakuza a ser tatuats o marcats per les autoritats de la presó ... Els criminals japonesos van trobar una solució col·lectiva a les marques punitives tornant a treballar els símbols inscrits i desenvolupant un estil marginal del tatuatge pel seu propi compte." (Atkinson 2003: 39)

Com explica Lautman (1994) al Japó el tatuatge era associat amb la criminalitat i la prostitució, va anar evolucionant gràcies a la literatura oriental on els herois portaven tatuatges, fet que va fer que tatuatge fos estimat com una marca corporal indeleble i una obra d'art, amb el propòsit d'engrandir i buscar adquirir més prestigi els grans dissenyadors de quimonos i dibuixants es van convertir en grans tatuadors. El disseny dels quimonos es

basava principalment en la representació dels personatges heroics de la mitologia japonesa, com el drac, símbol de poder i força, el qual personificava el foc i l'aigua.

Un tret curiós l'explica Zimmerman (1980:120) a Sumatra on una tribu, “els Pagai, es tatuaven un signe per cada enemic que mataven, i un esquimal que matava a un enemic es feia una o dues ratlles blaves sota el nas conquerint llavors el títol honorífic de torkrota (homicida).

2.2.2.3 Amèrica

Els inicis del tatuatge en Amèrica es dividien en els dos continents, Amèrica del Nord i Amèrica del sud, en l'estudi de Monserrat (2010) es troba una cita que defineix la situació en Amèrica del nord.

“A Amèrica del nord, els indígenes utilitzaven els tatuatges com a part del ritual de pas a la maduresa amb la finalitat de protegir la seva ànima. A Amèrica central eren els animals els elements més freqüents i les tribus utilitzaven els tatuatges com a commemoració dels difunts, dels caiguts en batalla i com a pràctica d'adoració dels déus.” (Monserrat 2010:481)

Per altra banda els inicis a Sud-Amèrica eren semblants. Ja que també es tractava el tatuatge en els rituals i una cita que explica breument com es vivien el tatuatge es troba en el treball de Beard (1992:263) “A Amèrica del sud estava estesa la pràctica del dibuix corporal amb fins socials, rituals i espirituals, i amb alguna entomològica d'excepció, solien ser temporals o associats a escarificacions i altres pràctiques d'identificació personal, destacant per l'ús del color en nombrosos pobles nadius de Colòmbia, el Brasil, la regió del Gran Chaco (Argentina, Paraguai i Bolívia) i entre els Tehuelches o Patagones.”

2.2.2.4. Europa

Monserrat (2010) segueix fent un repàs de la història del tatuatge arreu del món, en aquest cas a Europa, en l'Occident hi ha absència de dades en vers aquesta pràctica i suggereixen que aquesta pràctica no estava generalitzada i que va ser després del contacte amb els perses quan van haver d'adoptar el tatuatge per marcar a delinqüents i esclaus. La primera referència a la que fa menció Monserrat (2010) es troba en un poema d'Àsies de Samos del s.VI a.C., on es suggereix que aquestes "bàrbares pràctiques" provenien de l'Àsia.

“En la antiga Grècia i Roma es va començar a associar la marca corporal amb el terme d'estigma, ja que la seva pràctica en aquestes dues cultures va ser portada des de Persia, on el tatuatge servia a fins punitius. Això va continuar durant el període bizantí quan la capital de l'imperi romà es va traslladar a Constantinoble. No obstant això, a Roma també existia el tatuatge no estigmàtic associat amb l'estatus de cada persona i amb el rang dels soldats de l'imperi.” (Caplan 2000:15)

Monserrat (2010) explica com el tatuatge va anar caient en desús per culpa de la prohibició del tatuatge per l'emperador Constantí i el Cristianisme oficial el va abolir per ser considerat satànic, ja que el vetava expressament: al *Levític* (capítol 19: 28) es diu "No fareu incisions a la carn pels morts; ni us fareu figures o marques (tatuatges) sobre vosaltres. Jo, Iahveh. Si l'home va ser creat a imatge de Déu, era pecat alterar aquesta obra". Tot i això, a l'Europa Medieval es troben aquests costums que vinculaven el tatuatge amb els condemnats i amb la categoria social del tatuat. Sens dubte, estava estès entre els Celtes, que es tatuaven o pintaven de blau els seus rostres i els seus cossos per marcar el seu estatus, protegir-los d'esperits malignes i assegurar la victòria en la batalla, del qual va deixar registre escrit la Guerra de les Gàl·lies de Juli Cèsar. La tradició de *knotwork*¹ del tatuatge (signes celtes) deriva dels manuscrits celtes de Gran Bretanya i d'Irlanda i es va estendre a Escòcia.

Caplan (2000) explica que el tatuatge reviu a Europa al segle XVIII arrel dels relats del Capità Cook i el seu retorn de les illes de l'Índic. L'estil de tatuatge que es feia a polinèsia ja era conegut a occident a causa del contacte que els europeus van tenir amb els nadius de diverses geografies durant les expedicions marítimes. Els anglesos i els francesos van ser els primers que van començar a exhibir els cossos tatuats provinents dels viatges. "Amb el temps, els mariners que tornaven tatuats de les llargues travessies transcontinentals van substituir als "salvatges" en les exhibicions. En efecte, els europeus en contacte amb les poblacions autòctones van adoptar el tatuatge usant els signes d'aquelles cultures que havien visitat afegint-li un repertori visual propi de la seva condició de mariners. Per això a Europa el tatuatge va ser vist com un costum importada per homes de mar que, amb el temps, va anar passant als soldats, presoners i treballadors manuals. El seu aparent exotisme sumat al fet que fos utilitzat entre les classes socials més baixes i entre grups assenyalats va fer que es considerés una forma incivilitzada, anormal i embogida d'adorn corporal." (Caplan 2000:156)

"El tatuatge com a mitjà d'identificació grupal subsisteix i s'ha anat modificant, els skins antiracistes de Barcelona que utilitzen els adorns corporals i el tatuatge per diferenciar-se dels skins nazis." (Porzio, 2004:107)

¹ Obra ornamental que representa cordes entrelaçades i nuades.

2.2.2.5 Professionalització

Com es pot veure en l'article de Caplan (2000) on explica que el tatuatge carcerari es realitzava amb mitjans casolans i molt rudimentaris, però a partir de què Samuel O'Reilly en 1891 construís la que va ser considerada la primera màquina elèctrica per a la confecció de tatuatges, això va aportar millors resultats i menys dolor. Aquest fet va ser primordial pel que fa a la progressiva professionalització de l'activitat de tatuador. Aquestes noves condicions van fer que augmentés el nombre de persones tatuades.

“Durant la Guerra de Secessió i la Guerra Civil dels Estats Units, l'art del tatuatge va experimentar un gran creixement i popularitat amb gran demanda de dissenys patriòtics (Thomas Edison llua cinc punts al seu braç esquerre). Martin Hildebrandt va tatuar a centenars de soldats i mariners i al 1870 va obrir a Oak Street (Nova York) el que aparentment va ser el primer estudi de tatuatges, convertint-se juntament amb el taller de Samuel O'Reilly (1875) a Chatham Square en la Meca del tatuatge (i del sexe, la cervesa i el joc). Aquesta pràctica es va convertir en una autèntica professió, majoritàriament reservada a les classes més baixes dels estaments socials, que es practicava a les rebotigues de les sales de cervesa i barberies, i va anant, a poc a poc, guanyant adeptes a les classes suburbanes, tot i considerar-se il·legal en nombrosos estats.” (Monserrat 2010:481)

Monserrat (2010) fa un repàs i explica que a Europa en 1870 es va crear el primer centre de tatuatges i concretament a Londres. Els mateixos fets que cita anteriorment es repeteixen en la II Guerra Mundial, Guerra de Corea i la del Vietnam, i en lloc de ser només tatuatges patriòtics també es van afegir símbols antimilitaristes, pacifistes i culturals que van contribuir a expandir el seu ús i popularitat i a organitzar-se i professionalitzar als seus creadors.

Posteriorment a les guerres el tatuatge va ser adoptat per la societat i específicament en els presos que tenien el seu propi argot per tractar aquest tema:

“Els presos van crear sobre el tatuatge un argot (picar-se, punxar-se, marcar-se, gravar-se, sema, etc.) del que deriven molts termes actuals entre la població carcerària i la drogoaddicció, i van ser dels primers grups (actuals) que van usar els tatuatges per diferenciar-se de la resta de la societat (hi ha una gran relació entre tatuatges i

exclaustració: vaixells, presons, casernes) ja sigui com a senyal d'identitat i rebel·lia entre els convictees o com a símbol de pactes entre màfies carceràries.” (Lacassagne, 1886: 155).

Montserrat (2010) exposa que durant les dècades de 1950-1960 el tatuatge es va utilitzar per dissimular o maquillar les cicatrius de les persones que s'injectaven substàncies psicotròpiques i es va anar generalitzant com un gest més de marginalitat i rebel·lia entra la gent jove. Per exemple a Espanya, aquesta pràctica es va iniciar en les zones portuàries, on eren freqüents els mariners i l'intercanvi d'estupefaents.

Lautman (1994) explica un altre fet que va fer que el tatuatge creixes com a art, és gràcies a Lew Albertis que dissenyava papers per empaperar parets, i era molt amic de O'Reilly, aquesta unió el va influenciar en la seva vida professional a tal extrem que va canviar de professió a tatuador, junts van crear fulls de models estàndard de tatuatges que es podien vendre en tots els locals, la qual cosa va propiciar un auge en la comercialització i una major rapidesa en l'elecció d'un tatuatge.

Seguint l'evolució del tatuatge, de practica salvatge a art, es troba una cita de Tucker (1981) on mostra que “A partir de la dècada dels 70 es va començar a estendre i generalitzar la seva pràctica a la costa oest americana (Los Angeles, 1974) i es va estendre primer a altres ciutats nord-americanes com Nova York o San Francisco, que han arribat a elevar aquesta pràctica a la categoria d'art.” (Tucker, 1981:42).

En l'actualitat el tatuatge està molt més regulat, ja que la seva practica pot ser perillosa per culpa de: “Les noves malalties (especialment VIH) van exigir noves regulacions sanitàries i els avenços amb l'agulla elèctrica, canons i pigments li proporcionen noves gammes de color, la delicadesa de detall i més possibilitats artístiques.” Montserrat (2010: 481)

Tant Costa (1996: 256) com Feixa (2006: 287), expliquen com el tatuatge és utilitzat des dels anys 80, i com avui dia s'ha incorporat a la societat com una autèntica mania, particularment entre els joves de les classes mitjanes i altes, amb el naixement d'una cultura alternativa que considera aquest art com una forma de rebel·lia, generant un sentiment de pertinença grupal i un mitjà de manifestar la seva alteritat com a diferenciació del món adult i la cultura hegemònica.

Atkinson (2003) analitza l'evolució de la figura del tatuador després del seu apogeu i de com la popularitat augmentava des dels anys 50 i en els 90 i la seva imatge va ser promoguda a la d'un treballador nou, la qual cosa impulsava al tatuatge com a bon negoci i com a part de la moda masculina en aquesta societat tan canviant, explica que la classe obrera emergent es va apropiat del tatuatge com a signe d'identificació, la incorporació del tatuatge com a instrument de moda va ser decisiu en l'acceptació social d'aquesta pràctica corporal, per tant es va crear una nova era econòmica al voltant del tatuatge.

“Es van guanyar adeptes, i avui el tatuatge està àmpliament reconegut entre tots els sectors socials (fins i tot entre les classes socials altes "com a toc de distinció i originalitat") i entre multitud de personatges "famosos" que actuen com a models a imitar, i tot i així segueix sense ser acceptat en algunes esferes més immobiliàries i és un obstacle (més) a l'hora que els joves entrin al més prejuticós i caspós mercat laboral, com a ancestral gest davant de la por a la pèrdua del seu poder.” Montserrat (2010: 481).

Actualment, i davant l'impuls i generalització del tatuatge a la societat occidental, és un fet comú i s'ha tractat ja per molts mitjans i en molts estudis.

“Malgrat els seus orígens "marginals" a la nostra cultura occidental, i absorbit com un element més de consum, avui dia la indústria del tatuatge ha generat una major professionalitat.” (Sanders, 1989:220)

“És un negoci, i motiu de multitud de centres, publicacions (Tattoo, Tattoo World, Skin ans Ink, Piercing Fans International Quaterly, Outlaw Biker Tattoo Magazine, Tattoo International, Body Image, etc.), exposicions, fòrums, cursos, congressos, premis i debats, tant entre la població com entre les administracions sanitàries.” Montserrat (2010:481)

Un exemple d'aquest fenomen és la ciutat de Barcelona, on cada any es celebra la Barcelona Tattoo Expo.

Al llarg del segle passat, com s'ha reflectit, la cultura del tatuatge ha sorgit de la clandestinitat i ja està establert a la vida quotidiana. Al llibre *100 years of Tattoos* (2016) es revela tota la història. Combinant una gran quantitat de material visual a través de moltes cultures i subcultures associades amb tatuatges, incloent-hi la moda, la música i l'art, amb exemples d'alguns dels tatuatges amb més de 400 fotografies, moltes publicades per primera vegada.

El món del tatuatge inicialment era un món d'homes, com s'ha vist reflectit en la història, però Margot Mifflin al llibre *Bodies of subversion: a secret history of women and tattoo* (1997), relata la primera història de l'art del tatuatge de dones occidentals. És l'únic llibre que recull la història de les dones tatuades i les dones tatuadores. El llibre introdueix desenes d'artistes, entre les quals destaca Kat Von D, la tatuadora més famosa del món femení. Es narra l'impacte dels reality shows sobre la cultura del tatuatge de les dones; supervivents del càncer de mama que tatuen les cicatrius o reconstruccions de mastectomia, així com usos terapèutics del tatuatge per a dones que abandonen bandes, presons o situacions d'abús domèstic.

Per entendre més com ha evolucionat el tema del tatuatge en les dones, Kat Von D, esmentada anteriorment com una de les tatuadores més famoses, escriu el llibre *The Tattoo Chronicles* (2010), que és un diari on explica les seves vivències dia a dia a l'estudi.

2.2.3. Tècniques

Un cop revisada la història l'estudi passa per definir els diferents tipus de tatuatges que existeixen actualment, seguin la lectura del llibre *Tattoo Show Case* (2012), de Lal Hardy, es pot observar tots els tipus de tatuatges existents, i més utilitzades.

Segons l'article de la revista Healthdab anomenat *Tattoo Techniques* (2007) es pot extreure breument les principals tècniques arreu del món a l'hora de fer un tatuatge, hi ha moltes suposicions que diuen les màquines del tatuatge són, bàsicament, agulles giratòries cap amunt i cap avall amb puntes buides com a màquines de cosir.

Però la tècnica del tatuatge és totalment diferent. Les tècniques de tatuatge utilitzades avui difereixen d'un lloc a un altre. En algunes de les cultures tribals, es coneixia que la tècnica de tatuatge era molt dolorosa i dura. El tatuatge es va crear tallant el disseny a la pell i després fregant tinta, cendres o altres agents a la ferida. Algunes cultures encara continuen aquesta pràctica.

Al Japó, la tècnica del tatuatge es basa principalment en fer el tatuatge a mà. Els tatuatges japonesos tradicionals es fan empentant a mà. El pigment s'insereix sota la pell usant un dispositiu no elèctric, fet a mà i amb mà amb agulles de bambú o acer. Però en els últims temps, la tècnica del tatuatge s'ha fet comuna a gairebé totes les parts del món. Segueixen la tècnica de tatuatge occidental, és a dir, l'ús de màquines tatuadores elèctriques. Aquesta tècnica de tatuatge es va patentar per primera vegada a Anglaterra durant finals del segle XIX.

Actualment la tècnica més utilitzada per a tatuar es basa en la màquina electromagnètica de tatuar que funciona a partir del subministrament d'energia, les agulles recobertes amb el pigment vibren seguint un moviment cap amunt i cap avall a una velocitat de més de mil vegades per minut. Quan l'agulla entra a la pell, els pigments de colors s'introdueixen a la pell, entre la capa inferior permanent i la superfície, i la pell se substitueixen per noves cèl·lules.

La tècnica del tatuatge d'injectar el pigment és molt important per a la qualitat del tatuatge. La bellesa del tatuatge depèn de la tècnica. Si l'agulla passa massa profundament, el pigment es barrejarà amb el líquid corporal i el color es difondrà en el cos. I si l'agulla no

es col·loca a la profunditat adequada, el tatuatge s'esvairà i sortirà massa aviat, ja que la nova pell surt de la capa inferior.

Mentre es fa un tatuatge, sempre s'ha de tenir cura de la higiene i la seguretat del procés, així com una tècnica de tatuatge adequada. Abans d'aconseguir un tatuatge, es recomana fer una revisió de la pell, ja que la seva pell pot reaccionar davant el pigment utilitzat. A part d'això, sempre s'ha de demanar a l'artista que esterilitzi les agulles davant d'ell o ella, ja que l'ús d'una agulla prèviament usada sense esterilitzar pot causar infeccions mortals.

Tots aquests estils de tatuar i els seus significats han estat extrets també del llibre *El libro de los simbolos, tatuajes y grafismos* de Noemi Marcos, on es fa un repàs de la història i els significats, tant com dels estils i les tècniques explicades anteriorment.

3. Objectius i abast

Un cop es va tenir clar que es realitzaria aquest documental, es van marcar una sèrie d'objectius, uns de principals i altres de secundaris com a grup, i uns objectius personals com a director i realitzador d'aquest projecte.

3.1. Objectius principals

L'objectiu bàsic d'aquest projecte és poder col·laborar en el procés de preproducció, producció i realitzar la postproducció d'un producte audiovisual, en concret un documental.

Però el principal objectiu que es marca el director d'aquest projecte és l'autosuperació, poder dirigir i realitzar un documental, partint des de zero, un producte que compleixi els objectius que es marquen, poder explicar una temàtica, sense ofendre a ningú i respectant el tema, poder explicar uns fets a partir de testimonis, tatuadors, eliminadors de tatuatges, gent amb tatuatges, gent sense tatuatges, barrejar cultures del tatuatge en un mateix documental, passar un dia en un estudi de tatuatges i veure com funciona.

Aconseguir indaga en una temàtica que por molts està estigmatitzada, donant-li un punt de vista normal, que els espectadors puguin observar que la gent que es mou en aquest ambient és tan normal com qualsevol altra persona que no té el cos tatuat.

Per tant, l'objectiu és trencar tabús i desestigmatitzar el món del tatuatge, fent arribar una visió diferent, més personal.

Es pretén realitzar un producte informatiu, divulgatiu, que esclareixi dubtes i aporti informació sobre un tema que potser molta població no tracta i discrimina per no conèixer. Es vol arribar a informar sobre l'evolució del tatuatge dins la societat i concretament a la ciutat de Barcelona, on es pot trobar molts tipus d'estudis de tatuatges així com moltes ètnies que poden esclarir i ajudar a trencar la ignorància que hi ha sobre aquesta temàtica.

Un punt important per comprovar si els objectius s'han arribat a complir seria fer un visionat un cop acabat el primer muntatge per acabar de determinar si és efectiu i s'ha aconseguit el que es pretenia. Després d'aquest primer visionat, si no estan complerts els objectius inicials, s'hauria d'enfocar en millorar-lo i/o modificar-lo.

Un objectiu del documental, és donar a conèixer el moviment que viu el tatuatge a Barcelona. D'altra banda, a partir del primer visionat per part d'espectadors externs a la creació del documental, es comprovarà si s'han arribat a complir els dos objectius; primerament detectar l'efectivitat del documental i a posteriori, si ha funcionat o no, concloure si serveix com normalització del tatuatge a la societat.

3.2. Objectius secundaris

En la funció de director de *Bcn Ink: Tinta en la piel*, l'objectiu és supervisar totes les fases de creació del documental, per tal d'aconseguir una trama realista, amb sentit i coherència: una història que expliqui el tema del tatuatge i quedi professional, trobar una línia narrativa, trobar el punt de connexió entre tots els factors que entren dins la narrativa i tenir clar l'estructura del documental. És fonamental, per tant, que totes les fases concordin seguint una línia lògica i una continuïtat.

Millorar en tots els aspectes del procés, és l'oportunitat de realitzar un projecte més seriós on s'involucraran moltes persones externes que seran entrevistades i esperaran un bon resultat, per això cal millorar en la realització dels plans, i en el muntatge, a part d'en la direcció del projecte.

Postproduir un bon documental, aprofitant al màxim tots els materials creats a la fase de producció, ajudarà a obtenir el resultat desitjat, comptant amb recursos per afrontar possibles imprevistos, i aconseguir que tot l'equip vagi en la mateixa direcció per poder complir els objectius establerts.

La finalitat és aconseguir un producte al nivell suficient per ser presentat a concursos, festivals i poder ser visionat en qualsevol sala o televisió.

3.3. Objectius personals

L'objectiu personal principal és quedar satisfet amb el resultat final.

En el procés de realització d'aquest projecte, un objectiu personal que es marca el creador d'aquest projecte és aprendre en cada procés del documental, millorar tots els aspectes apresos durant la carrera i el grau superior, acabar aquest projecte amb la satisfacció d'haver après i millorat per poder realitzar en un futur qualsevol projecte audiovisual.

Respecte a la post producció, és un repte poder muntar un producte audiovisual seriós i de més durada que un curtmetratge, així com dominar més els softwares de muntatge com el Davinci Resolve i el Final Cut Pro X.

Un altre objectiu és aconseguir que l'espectador gaudeixi del producte final, que sigui un producte que agradi i entretengui, a la vegada que sigui didàctic i divulgatiu.

També, poder dirigir un grup de treball de dues persones per poder coordinar-se amb la part de Producció (David Taco) i aconseguir un bon ambient de treball, una bona coordinació i bona sintonia. De la mateixa manera, poder continuar amb aquest nucli d'equip de treball per propers projectes professionals futurs.

En definitiva, que el documental serveixi de carta de presentació per a futurs projectes laborals.

L'objectiu primordial d'aquest Treball de Final de Grau és poder aprendre a tractar el documental com a gènere audiovisual, d'una manera pràctica, partint dels passos marcats en aquest projecte, estudiant els referents es veuran diferents formes d'estructurar, a partir d'un estudi previ i un cop davant del material gravat l'objectiu és fer el documental, fet que va lligat a aprendre a fer un documental, saber estructurar, tenir una narrativa per tal de relacionar tots els testimonis, poder guionitzar el documental, aquests objectius són primordials si es vol aconseguir els altres objectius proposats.

3.4 Abast

Tinta en la piel ha estat pensat, segons el seu contingut i la seva durada, per ser exhibit en festivals de cinema i de documentals, com per exemple DOCS Barcelona. També té cabuda a la graella de qualsevol televisió, però principalment anirà enfocat a participar en concursos de documentals com MiniDoc o Barcelona VisualSound (figura 3.1) om també en festivals d'àmbit nacional com Play-Doc, Documentamadrid, Punto de vista festival o Miradasdoc, per exemple.

Fig. 3.1 Banner del festival Barcelona VisualSound 2017.

La idea principal és poder presentar aquest documental als concursos, venent-lo com un documental convencional. Principalment, crear un bon producte que pugui arribar a ser visualitzat com a exemple de documental sobre el tatuatge.

El documental anirà enfocat a un *target* de 16 anys en endavant, ja que tracta un tema seriós i delicat, s'ha de tenir una edat per iniciar-se en els tatuatges, i potser a persones més joves els hi cridaria massa l'atenció. Sobre tot un públic interessant seria gent adulta superior als 40 anys, per tal que poguessin veure la normalització del tatuatge i com conviure amb ells és quelcom normal.

El projecte de *Tinta en la piel* no acaba aquests documental, la idea és continuar amb una sèrie de reportatges, documental i concursos online, o fins i tot un concurs en format televisiu, tot relacionat amb el món del tatuatge, començarà amb el documental sobre el tatuatge Barcelona i a partir d'aquí seguirà amb un altre projecte que es té en ment, que és un concurs on es valoraran els treballs d'aprenents de tatuadors per un jurat de tatuadors experts.

Per aquest motiu es vol aspirar a poder presentar el documental al màxim de llocs possibles, per convertir-lo en una bona carta de presentació.

4. Anàlisi de referents

En l'estudi previ s'analitzaran els referents del gènere documental, i posteriorment es realitzarà un estudi de l'experiència pròpia i de la temàtica en qüestió.

Un cop trobada la temàtica es va plantejar la idea de fer un programa televisiu en format concurs sobre documentals, amb les dues idees davant es va acabar decidint que fos un documental.

En aquest apartat es farà un anàlisi dels referents sobre la temàtica del tatuatge en el món audiovisual, siguin formats televisius, series, pel·lícules, reportatges o documentals.

4.1. Documentals

En l'etapa de postproducció és important fer un anàlisi dels documentals que s'han realitzat anteriorment. A continuació es realitza un estudi de diversos documentals existents, els quals aporten un punt d'inspiració al projecte. Buscar, veure, comparar i analitzar altres documentals és un punt molt important per tal de construir una base a l'hora de començar a realitzar aquest projecte.

Cal fer el màxim de visionats de material existent, per tal d'agafar idees, aprendre i extreure aquells elements que poden aportar quelcom a aquest projecte. Serveixen d'inspiració en quant a aspecte visual i estètica.

En els següents punts es realitzarà un anàlisi de cada documental, sobre la temàtica dels tatuatges, que s'ha utilitzat com a referent a l'hora de treballar en aquest documental en ordre cronològic de creació, per poder veure l'evolució i el tractament durant el pas del temps.

4.1.1.1 Los Secretos del Tatuaje

Un documental destacat és *Ancient Ink* o *Los secretos del Tatuaje* (2008), realitzat per History Channel i escrit per Dan Bree i dirigit per Claudia Cummings. Aquest documental introdueix a l'espectador dins el món del tatuatge des de l'antiguitat: com es realitzaven amb agulles de bambú, passant per les eines dins les presons fins a arribar a les darreres innovacions a l'hora de treballar-los. En definitiva, mostrant com ha canviat durant el pas dels anys. Protagonitzat per Craig Reynolds.

Craig Reynolds viatge arreu del món per desentranyar la història del tatuatge, començant per Nova Zelanda, a més de descobrir la història del tatuatge, mostra com es viu la cultura del tatuatge als diferents indrets i com a renascut i evolucionat el tatuatge.

Durant la trama del documental Reynolds es va realitzant tatuatges típics de cada cultura, fets per nadius de cada indret.

El fil conductor d'aquest documental es basa en un ordre cronològic de la història del tatuatge, desplaçant-se als llocs més rellevants, on es pot explicar millor el naixement d'aquest art i aquesta cultura.

El tatuatge també és utilitzat com excusa per descobrir com viuen altres cultures, és un documental antropològic on a part de veure tatuatges es descobreixen altres maneres de viure i es veuen tatuatges que en la nostra societat no són comuns o molt complicats de veure.

Es tracta d'un documental molt interessant pel fet que explica la història, les tècniques, els significats, els estils i les cultures relacionades amb el tatuatge.

No només se centra en el tatuatge i la cultura, Reynolds aprofita per conèixer i mostra a l'espectador el valor emocional dels entrevistats, presenta els tatuadors com a persones, no només com a professionals i conviu amb ells per mostrar com viuen.

Reynolds també es reuneix amb un antropòleg on demostra com s'estudia el tatuatge, examinant els tatuatges de mòmies i mostra com s'analitza un tatuatge en restes antics.

Pel que fa a l'estètica, és un documental informatiu, on es barregen entrevistes, confecció de tatuatges i sobretot moltes imatges d'arxiu.

Un tret important és el tracte de Reynolds vers els entrevistats, amb respecte i amb bona comunicació, un tret molt important pel que fa a l'organització d'aquest projecte, ja que també s'ha entrevistat a personatges, i comptar amb unes premisses bàsiques sobre com fer una bona entrevista és fonamental.

Los secretos del tatuaje tracta el tema amb molt respecte i professionalitat. Aquest documental serveix d'inspiració per molts dels fets exposats anteriorment, com el fet de descobrir als personatges, o la temàtica central del documental. Aquest documental és el referent més destacat, ja que explica perfectament la temàtica en la qual es basa aquest projecte.

Aquest format de documental era una idea principal a realitzar per l'autor d'aquest Projecte Final de Grau, però s'ha decidit començar a fer-ho en un entorn conegut on ja es té una documentació feta, ja que hi ha molts estudis i a més es poden trobar tots els estils de tatuar arreu del món. Tanmateix, en un futur es voldria realitzar un documental d'aquest estil.

4.1.1.2. Hori Smoku- Sailor Jerry: The life of Norman K. Collins

Hori Smoku- Sailor Jerry: The life of Norman K. Collins (2008) és un documental que tracta sobre els tatuatges de Sailor Jerry dirigit per Erich Weiss, que explica els estils de tatuatge del reconegut tatuador Norman Keith Collins mitjançant fotografies i entrevistes.

Aquest documental es centre en la figura de Norman Keith Collins més conegut com a Sailor Jerry, reconegut tatuador, dels primers tatuadors a obtenir fama, sobretot pel seu estil de tatuatge, per a mariners (sailors), amb temàtica sobre la mar.

El documental es basa en una entrevista amb el mateix Jerry i amb entrevistes a testimonis, companys i amics del famós tatuador, conta també amb una gran base de material d'arxiu, imatges de tatuatges i imatges tatuant.

Respecte a l'estètica del documental es tracta de transicions amb moviment i dissolucions, que s'allunyen de l'estètica que es vol aconseguir, els tipus de plans són molt curts o massa oberts, la banda sonora de fons no acaba d'encaixar amb la temàtica i les imatges d'arxiu són molt antigues (fig 4.1) on sobretot predominen fotografies que tenen molts anys d'antiguitat. Però el tret important és com tracten el tema, i com es veu l'evolució del tatuatge al costat de la figura d'un sol tatuador, el qual va crear un estil que va arribar arreu del món.

Fig 4.1 Frame del documental *Hori Smoku- Sailor Jerry: The life of Norman K. Collins*

És interessant com a referent pel fet que tracta sobre la vida d'un tatuador, i aquest projecte tracta sobre el mateix, les vides de diferents tatuadors i professionals del sector.

4.1.1.3. TATT200

Així mateix, la marca de roba Puma va realitzar *TATT200* (2010), una sèrie de documentals xilens sobre el món del tatuatge, que va servir per llançar una col·lecció de bambes amb la col·laboració del tatuador protagonista Gabriel Puás.

Aquesta sèrie de documentals convoca els millors tatuadors de Xile, Argentina, Brasil i Mèxic per a realitzar una línia de roba exclusiva per el bicentenari de la marca Puma.

TATT200 és una sèrie documental publicitària de 5 mini documentals, on cada tatuador exposa la seva història des de els inicis, el seu estil de tatuatge i com han viscut l'experiència de treballar amb la marca Puma.

Aquests documentals tenen un gran símil amb aquest projecte, ja que la idea de veure la vida d'un tatuador, la diferencia és que aquest projecte no només es posa el paper dels tatuadors sinó que també de més professionals relacionats amb el tatuatge.

La tipologia de plans, l'estètica i el ritme és molt semblant a l'idea d'aquest projecte, per tal s'estudiarà molt bé aquesta sèrie de documentals com a referencia.

Un tret molt interessant de *TATT200* és el grafisme (fig4.2), els chyrons, els motion graphics, estan molt treballats i escauen molt amb cada un dels documentals, és un punt molt notable al que fixar-se com a referent i més sé en *Bcn Ink : Tinta en la piel* s'han creat els propis chyrons i efectes, explicats en el treball d'en David Taco.

Fig 4.2 Frame de TATT200 on s'observa un grafisme d'aquesta sèrie de documentals.

4.1.1.4. Color Outside The Lines

Seguint l'estudi de documentals estrangers sobre el tema, *Color Outside The Lines* (2012), dirigit per Artemus Jenkins, és un documental que educa i entreté a la vegada, on es mostra la relació que tenen els afroamericans amb els tatuatges, a més de fer veure a l'espectador que els tatuatges no són rebel·lia ni vandalisme, sinó cultura que porta anys formant part de molts indrets.

Aquest documental reuneix grans tatuadors d'ètnia afroamericana, tatuadors que en els seus països tenen un reconeixement, on expliquen les seves experiències i vivències, en relació amb el tatuatge i la seva indústria. És un documental emotiu, que a part d'ensenyar i mostrar una cultura, presenta moltes històries personals que atrauen a l'espectador.

Es podria dir que és el documental que més s'aproxima a la figura de referent per aquest projecte, pel fet de com es reflecteixen els protagonistes i la manera amb la que tracta el tema, cada personatge es mostra tal com és, i el muntatge aconsegueix atreure l'espectador, tot i ser un documental llarg (1h:30min), ja que s'han escollit les millors intervencions de cada personatge.

D'aquest documental es pot extreure com a referent, la temàtica, l'estètica (fig4.3), els tipus de plans en les entrevistes com es veu en la figura 4.3, els personatges entrevistats, el muntatge, els títols de crèdits.

Fig 4.3 Frame de Color Outside The Lines

El muntatge d'aquest documental agrada molt pel seu ritme, té un ritme lent, aconseguix una sensació de melancolia i empatia cap a l'espectador, la banda sonora s'adapta perfectament a les imatges i a la temàtica en cada moment. És un muntatge que agrada com a referent però en el cas de *Bcn Ink: Tinta en la piel* s'ha optat per un muntatge més ràpid on predominen més les opinions dels personatges que els ritme dels talls.

4.1.1.5. El Arte del Tatuaje

El arte del tatuaje (2012) és un documental produït per The Troopers, on s'analitza tot el que succeeix en el món del tatuatge, des dels seus inicis fins al 2012, passant per les modes, l'estigmatització i l'eliminació de tatuatges. Fa una visió global des de dins del món del tatuatge i explicat des del punt de vista de professionals del sector.

Aquest documental és interessant de veure pel fet que fa un repàs complet de la història, estils i altres fets que envolten el tatuatge, des d'intervencions d'una antropòloga fins a explicacions d'una psicòloga, passant per diversos tatuadors i clients.

D'aquest documental s'extreu la manera de tractar el tema, però estèticament i l'estructura s'allunya molt del que es vol fer, ja que *El arte del tatuaje* és un documental explicatiu, en

format gairebé d'informatiu i on el fil conductor el porta una veu en *off* que va narrant la història del tatuatge.

Un altre punt a destacar d'aquest documental i que ha servit de referent són les preguntes que es realitzen als tatuadors, algunes preguntes han servit d'inspiració pel que fa a les entrevistes que s'han realitzat en aquest projecte. Aquestes preguntes són sobre la temàtica dels tatuatges i com han viscut l'evolució del tatuatge, que es troben en el dia a dia dels seus estudis i algunes anècdotes viscudes, en *El arte del tatuaje* es mostra la pregunta i com responen tots a la mateixa pregunta, es un terme que va agradar com a referent però no es volia fer exactament això, ja que les preguntes realitzades no són tan profundes com les que es pretenen fer en *Bcn Ink: Tinta en la piel*.

4.1.1.6 Prison Ink - Hidden in America

Una sèrie documental digne de ser analitzat és *Hidden in America* (2012- Actualitat). És una sèrie de documentals dels racons més amagats d'Amèrica. Particularment, en relació amb la temàtica d'aquest treball, destaca un episodi de la temporada 2 anomenat *Prison Ink* (2016) on es tracta el tema dels tatuatges dins les presons americanes, com els fan, com són i què signifiquen.

En el documental *Prison ink* de la sèrie de *Hidden in America* es pot observar una subcultura que existeix dintre el món del tatuatge que és el tatuatge carcerari, que són tatuatges que es realitzen dins les presons, i en aquest documental especialment en presons americanes.

Aquest documental explica que aquests són tatuatges no professionals, amb màquines construïdes dins la presó i realitzats amb només un tipus d'agulla i sempre amb color negra.

El documental mostra com es creen les màquines, amb quines condicions es fan aquests tatuatges i quines solen ser les temàtiques.

Aquests fets són exposats amb entrevistes a tatuadors, tatuadors de les presons, presos tatuats i recreacions de la realitat amb actors, tot lligat amb una veu en *off* que narra i a la vegada resumeix les intervencions.

El punt interessant és l'estètica, com es mostren els tatuatges, els plans a càmera lenta (fig 4.4) en les recreacions són molt interessants, ja que aporten molta informació, i sobretot el tipus de pla de les entrevistes, aquest documental posa a l'espectador en situació i genera atenció pel ritme que té, ni molt lent ni molt ràpid, idoni per la situació que està explicant.

Fig 4.4. Pla detall de Prison Ink

4.1.1.7. In Skin

Un altre documental de rellevant és *In Skin* (2013), un mini documental produït per Flying Knee, on es mostra un estudi de tatuatges irlandès anomenat Galway Bay Tattoo, on els tatuadors que formen part de l'estudi comenten la seva relació amb els tatuatges, els estils existents i els seus preferits i la diferència entre els tatuadors reconeguts o els que conformen amb ser el talent d'un petit estudi.

El documental presenta la vida dels tatuadors del mateix estudi, com es viu l'ofici i quins tipus de tatuatges solen fer a la clientela, en una ciutat d'Irlanda. Té molts símls amb aquest projecte pel que fa a la temàtica, a la tipologia de pla, i a com s'encara la temàtica, centrant-se amb les persones i no tant amb els dibuixos.

Els plans de les entrevistes són curts, tancats, es centren molt en primers plans, és una diferència amb aquest projecte s'ha que s'ha optat per fer plans més oberts, però la resta de plans serveixen com a referència.

Un altre punt a destacar d'aquest documental és lo ben integrats que estan el chyrons (fig. 4.5), l'estètica dels chyrons tenen molt a veure amb el tatuatge i encaixen molt bé amb el color de la imatge, igualment passa amb la banda sonora, és música suau, encaixa a la perfecció amb els canvis de profunditat de camp i la resta de plans.

Fig. 4.5 Frame on es pot observar els grafismes del documental.

El muntatge d'aquest documental s'aproxima molt al que es vol aconseguir per aquest projecte, els moviments de càmera (fig 4.6) i el ritme serveixen de referent, ja que molts dels plans gravats són semblants, pel que fa a la posició de càmera a l'hora de gravar els plans tatuant o treballant s'han utilitzat plans escorços en els dos casos, pel que fa a les imatges dels recursos són moviments de càmera, en panoràmic i de picat a contra picat, els plans generals són molt semblants i la idea del muntatge s'apropa molt pel fet que tot el documental es connecta a partir de les seves respostes i opinions i es lliga amb les imatges d'ells en el dia a dia, la diferència principal és que en *In Skin* es mostren molts més plans de l'ambient de treball que en *Bcn Ink: Tinta en la piel*, possiblement pel fet que en el documental *In skin* participant 3 tatuadors i en aquest projecte arriben a participar 11 protagonistes.

Fig 4.6 Frame d'un moviment de càmera d'*In Skin*

4.2. Programes de Televisió

Un cop analitzats els referents de documental, els quals són els referents més importants, ja que es vol crear un documental, cal conèixer tots els reportatges, programes, docurrealities fet fins al dia sobre la temàtica del tatuatge, aquest anàlisi, visionat pot ser útil per extreure algun tipus de pla, ritme o retoc de color per a la creació del documental i per apreciar la diferència entre un reportatge i un documental, ja que no es vol caure en el format reportatge.

Per tant cal veure més referents que a destacar com són la gran quantitat de programes de televisió sobre la temàtica dels tatuatges.

Una famosa saga de programes de televisió és la realitzada per la cadena televisiva TLC, que va emetre quatre temporades del docureality *Miami Ink* (200 –2008) que mostrava el dia a dia dins un estudi de la ciutat de Miami, on hi treballen set dels millors tatuadors de la ciutat. Degut a l'èxit del programa, la cadena televisiva va decidir seguir amb el programa, però canviant de ciutat: *Los Angeles Ink* (2007-2011) tracta del dia a dia d'un estudi a la ciutat de Los Angeles, dirigit per una tatuadora, que era l'aprenent a l'estudi de Miami. En aquestes quatre temporades moltes celebritats de Hollywood passen per les mans dels tatuadors de l'estudi.

Aquest format de docureality va continuar tenint un gran èxit, i al 2011 van tornar a canviar de ciutat, produint *New York Ink* (2011-Actualitat), que segueix el mateix format que els programes precedents.

L'èxit d'aquests programes va obrir fronteres, i aquest format del dia a dia en un estudi de tatuatges va generar l'aparició de programes com *London Ink* (2007-Actualitat), creat per Discovery Real Time, i fins i tot dins del panorama nacional, Discovery Max va crear el docu reality *Madrid Ink* (2013) emetent set episodis. Tanmateix, no va obtenir tant èxit com els seus precursors, fet que va generar que no hi hagués més temporades.

A partir d'aquesta saga neixen gran quantitat de programes enfocats al format docureality dins de diversos estudis. Amb la mateixa temàtica es van emetre infinitat de programes com *Epic ink* (2014), *Black Ink Crew* (2013-Actualitat), que relata la vida d'un estudi al barri de Harlem (Nova York), *Bondi Ink* (2015-Actualitat) a Austràlia, etc.

Seguint el mateix format, però canviant la temàtica, es va crear *Tatuajes Terribles* (2013) realitzat per TLC i conduït per Megan Massacre, tatuadora de *New York Ink* (fig.4.7). Aquest programa consisteix en tapar tatuatges absurds, antiestètics o que guarden un mal record. Seguint aquest format de tatuatges horribles, on el client busca tapar-los. Neixen dos programes més: *Tattoo Nightmares* (2012-Actualitat), realitzada per Spike Tv a la ciutat de Miami, i *Bad Ink* (2013-2014) a la ciutat de Las Vegas i produïda per A&E Network.

Aquest programa també s'ha utilitzat com a referent de tipologia de composició de pla respecte a les entrevistes a les persones tatuades s'intentarà apropar a un format similar al programa, on s'observa l'entrevistat i com background de l'entrevistat es pot veure part de l'estudi.

Fig 4.7. Frame extret del programa Ny Ink (2015) tipologia de pla que es pretén aconseguir en entrevistes.

Una sèrie de visionats que cal realitzar és el d'un altre format que també ha obtingut un gran èxit, i es el dels *realities*/concursos de tatuatges. En aquest apartat hi ha diversos programes americans, per exemple *Best Ink* (2012- 2014), produït per Oxygen, que consta de tres temporades, que es basa en un grup d'artistes del tatuatge d'arreu dels Estats Units que competeixen en diversos desafiaments de tatuatges. El guanyador de la competició guanya un premi en efectiu de 100.000 dòlars i un article de portada en una coneguda revista relacionada amb el tatuatge. Després de cada desafiament, l'artista del tatuatge i els jutges dels espectacles, juntament amb diferents jutges convidats cada setmana, critiquen els tatuatges per trobar el millor concursant.

Dins del mateix format neix *Ink Master* (2012-Actualitat)(fig2.1), amb més èxit que *Best Ink*, que consta de nou temporades actualment, i que segueix el mateix format. És un programa de televisió i concurs nord-americà de format reality show, transmès per Spike TV. En ell, divuit artistes del tatuatge competeixen en diferents desafiaments per avaluar la seva capacitat tècnica, habilitat amb la tinta i el seu tracte amb els clients, amb l'objectiu de guanyar el títol d'Ink Master, un premi de 100.000 dòlars i un reportatge a la revista *Inked*. El programa està conduït pel músic Dave Navarro i els tatuadors Chris Núñez (qui era tatuador del docurreality *Miami Ink*) i Oliver Peck.

Fig 4.8 Presentació de la temporada 8 de Ink Master.

Per tal de fer un estudi exhaustiu del tatuatge i la seva història arreu del món, bàsic per poder realitzar aquest documental, cal repassar el treball del Dr. Lars Krutak, antropòleg, escriptor i fotògraf, el qual és reconegut per l'estudi del tatuatge que queda explicat en una sèrie de deu episodis documentals anomenada *The Tattoo Hunter*, realitzada per Discovery Channel. Al programa, Lars viatja pel món investigant els rituals antics de modificació corporal, buscant el significat d'aquestes tradicions, convivint amb les tribus i investigant els estils de tatuatge, les pràctiques i el seu disseny, i fins i tot provant-ho al seu propi cos.

The Tattoo Hunter té un format semblant al documental analitzat anteriorment anomenat *Los secretos del tatuaje*, en aquest cas Lars Krutak viatja arreu del món amb la finalitat de fer-se tatuatges típics de cada indret del món, on utilitzant les seves pròpies tècniques, la finalitat de Krutak és aconseguir un tatuatge de cada cultura mentre mostra la cultura de cada indret i els diferents significats que té el tatuatge en cada lloc, molt similar al documental esmentat anteriorment.

La diferència entre el documental *Los secretos del tatuaje* i *The Tattoo Hunter* és el format en què es presentat, *The Tattoo Hunter* està distribuït per episodis, com una sèrie o programa, en format televisiu que s'emetia cada setmana.

Aquest programa explicava d'una manera més concreta cada cultura, ja que Krutak, no només anava a tatuar-se sinó que convivia amb cada cultura i realitzava els rituals i altres celebracions. Cada episodi té una durada de 45 minuts, a diferencia del documental *Los secretos del tatuaje* que és un documental de 1h i 30 min.

És un referent important, ja que va ser dels primers programes que va veure sobre tatuatges l'autor d'aquest projecte i es podria considerar un referent a l'hora d'escollir aquesta temàtica.

4.3. Altres referències

Uns altres sectors de l'audiovisual on apareixen els tatuatges són les sèries i les pel·lícules. Moltes pel·lícules i series tenen el tatuatge com a fil conductor o com a punt rellevant de les seves trames.

Per tant s'ha realitzat un repàs i algun visionat de les sèries i pel·lícules que tenen el tatuatge com a punt rellevant.

Entre les series visionades es troba *Prison Break* (2005–2017) és una sèrie de televisió que consta de cinc temporades, on el seu protagonista Michael Scofield vol treure el seu germà de la presó, que ha estat condemnat de manera injusta. Per tal de fer-ho, en Michael porta els seus plans tatuats al seu cos juntament amb els plànols de la presó. Aquesta sèrie ha servit de referent i d'impulsora per fer aquest treball, ja que tracta el tema del tatuatge de forma positiva al posar el tatuatge com a element d'ajuda i per fer justícia.

Un altra sèrie de televisió que utilitza el tatuatge en un personatge és *Misfits* (2009) és una sèrie britànica que durant una temporada tracta el tema dels tatuatges, concretament al tercer capítol de la primera temporada, amb el personatge de Vince, un tatuador que té el poder d'afectar la forma de pensar i actuar de la persona que ell tatua. És a dir, pot fer el que vulgui amb les persones només pel sol fet de tatuar-les. En aquest cas el tatuatge no és utilitzat per fer el bé sinó tot el contrari.

Una altra sèrie que s'utilitza com a referent per aquest projecte és *Blindspot* (2015-Actualitat), on una dona sense records del seu passat, és trobada nua a Times Square dins d'una bossa de viatge, amb el seu cos totalment cobert d'enrevessats tatuatges. L'FBI comença a seguir de prop el mapa de tatuatges al cos de la dona trobada, que els conduiran a una extensa conspiració de crims a punt de ser comesos. En *Blindspot* com en altres series o pel·lícules els tatuatges porten el fil conductor de la trama.

Entre les pel·lícules ja vistes i per veure, s'ha fet una tria de pel·lícules fora del format documental que tracten sobre el tema de tatuatge, el tema que es pretén abordar, per detectar com és percebut al món audiovisual.

Tattoo (1966), en japonès *Irezumi*, és un drama japonès de Masumura que tracta sobre una noia, Otsuya, que s'escapa de casa i acaba sent venuda a una casa de geishes. Allà, un

artista del tatuatge li dibuixa una aranya al seu cos i acaba sentint una mena de possessió per l'esperit de l'insecte, que la porta a tenir un sentiment de venjança vers els homes.

Una pel·lícula molt interessant de veure dins l'àmbit del tatuatge és *El hombre ilustrado* (1969), pel·lícula americana de ciència ficció dirigida per Jack Smight, i basada en l'època de la Gran Depressió, on milers de rodamóns i aturats busquen una nova vida a Califòrnia. Allà un d'ells coneix a l'Home il·lustrat, un home totalment tatuat que busca a la dona que li va realitzar tots aquells tatuatges, els quals encarnen una maledicció; cada un d'ells té la propietat d'explicar una història terrible.

Un clàssic del cinema es *Memento* (2000), una pel·lícula de Christopher Nolan, on el protagonista pateix un accident intentant evitar l'assassinat de la seva dona. Des d'aquell moment no recorda res del passat excepte aquest fet, perdent també la memòria recent. Per poder recordar s'ajuda d'una càmera instantània i els tatuatges que es farà a la pell, amb l'objectiu de venjar la mort de la seva dona. El tema del tatuatge és tractat en aquest film com ajuda per poder seguir vivint.

Més pel·lícules sobre la temàtica dels tatuatges són *Tattoo* (2002) de Robert Schwentke, un thriller sobre el detectiu Minks que busca un assassí que té especial debilitat per les pells de les víctimes. Minks busca el delinqüent pels estudis de tatuatge de la ciutat de Berlín.

La pel·lícula *The Tattooist* (2007) utilitza el tatuatge com a fil conductor. El protagonista és un tatuador que viatja pel món explorant temes ètnics pels seus dissenys. Durant un dels seus viatges entra en contacte amb el món del tatuatge de Samoa, i desitja aprendre a tatuar fent servir aquesta tècnica, fet que li comportarà jugar-se la vida en un viatge espiritual.

Totes Aquestes pel·lícules i series serveixen per fer-se una idea de com ha evolucionat el tatuatge dins la societat, ja que en les pel·lícules es pot veure com amb els pas dels anys el tatuatge ha agafat un rol més comú i ja no porta amb ell la maledicció o el mal.

4.4. Experiència i estudi de la temàtica

L'autor d'aquest projecte ha treballat col·laborant en una sèrie de documentals i entrevistes sobre la ciutat de Barcelona, fet que li permet tenir nocions sobre la confecció de documentals.

Sumant això a la seva passió pels tatuatges, les tècniques i la seva confecció, neix la idea d'aquest documental.

Va col·laborar en un projecte que consistia en realitzar una sèrie de documentals, de manera externa a la Universitat, anomenats *Héroes anónimos*, per tal de dominar l'àmbit del documental i tenir nocions de com construir un documental amb cara i ulls, però aquest projecte finalment no va sortir, només es va rodar unes escenes per un dels documentals i no es va arribar a muntar per temes d'incompatibilitat d'horaris amb els altres membres del projecte, per això *Bcn Ink: Tinta en la piel* és oportunitat per tirar endavant el tema documental.

Aquest equip porta diversos anys treballant junts, han realitzat altres projectes formant equip i s'han marcat el repte de realitzar un documental, ja que els projectes anteriors han sigut videoclips i gravacions per empreses.

La guia que es seguirà a l'hora de fer l'estudi previ del projecte serà:

1. Visionat de documentals, i *making of* de documentals
2. Estudi de les tècniques de documental: com es realitzen, com fer un documental i dominar la tècnica per poder construir una història aportant versemblança als fets
3. Documentar-se sobre els millors tatuadors de Barcelona i crear una xarxa de contactes als quals entrevistar
4. Assistir a la *Tattoo Expo*, convenció de tatuatges que es realitzarà a Barcelona al mes d'octubre

Totes aquestes fases formarien part de l'estudi previ abans de preparar el guió, per tal de tenir clar l'ordre d'entrevistats i la configuració del documental.

5. Metodologia

Per a la realització d'aquest documental cal seguir una sèrie de passos previs. Es compta amb l'experiència, els materials i les habilitats apreses al Tecnocampus i en concret a les assignatures de tècniques de càmera i de postproducció de vídeo i televisió. Durant aquest 4 anys de carrera s'han assolit uns coneixements que es posen en practica en aquest projecte final que també té el suport proporcionat pel tutor assignat i els coneixements tant propis com de companys de la professió.

Primerament, el primer punt a tenir en compte és aconseguir dominar la tècnica del documental.

S'ha decidit que les dues persones del grup aportin i treballin en totes les fases del projecte, però s'ha especificat uns rols destacats per repartir el treball, aquest projecte tracte sobre la direcció i la realització, i la part del company David Taco se centra en el rol de productor i grafista, d'aquesta manera cadascú se centra i s'especialitza en el punt que més li agrada.

Així amb dues persones es cobreix tots els apartats d'un projecte audiovisual, preproducció, producció i postproducció.

Un cop s'ha treballat el tema documental, cal fer una anàlisi dels passos a seguir per aconseguir un bon documental, per això a part de fer el visionat dels referents citats anteriorment i l'estudi del marc teòric s'han seguit una sèrie de punts obligatoris a l'hora de confeccionar un documental i tenir clar que és un format difícil d'entendre.

Per tal de poder aprofundir al màxim en el tema es va assistir a la Tattoo Expo de Barcelona, a l'octubre del 2017 en aquesta convenció de tatuatge assisteixen professionals d'arreu del món donant l'oportunitat a la gent de la ciutat de Barcelona a ser tatuats per professionals als quals segueixen per les xarxes socials o coneixen les seves obres, s'assistirà aquesta convenció per fer un mini reportatge inclòs al documental, és una bona oportunitat, ja que aquí és on es pot apreciar més com està actualment aquest moviment i on es podrà veure quanta gent mou el món del tatuatge, sigui per marcar-se la pell o per veure com treballen alguns artistes, també en aquesta exposició hi ha activitats, com per

exemple aprendre a utilitzar una màquina de tatuar, concerts en directa, estants de roba o de peces de joieria per decorar al cos.

S'ha comptat amb la col·laboració d'un tatuador professional per ajudar a donar sentit i a la vegada serveix d'ajuda a l'hora de posar-se en contacte amb altres tatuadors que formaran part del documental, tant com per gravar-los treballen com per explicar com està actualment el moviment del tatuatge i com viuen ells en vers la societat, és a dir, que expliquin la seva versió sobre el moviment dels tatuatges i com han viscut l'evolució.

Per la comunicació interna dins el grup de treball es compta amb un Google Drive on es pot veure el calendari de les cites ja pactades, i el material necessari per a cada dia de gravació, els documents de Word i Excel, com per exemple el pressupost i el Gantt.

En els següents punts s'especificarà la metodologia en quan a les fases del projecte, preproducció, producció, postproducció i distribució, en el punt 6. Desenvolupament s'especifica com han funcionat aquests apartats.

5.1. Preproducció

És la primera etapa del projecte, aquí neix la idea. Aquí es fa el plantejament, el pressupost, el calendari i el guió. Per facilitar la fase de producció i es decideix la línia narrativa que tindrà el documental.

S'han realitzat els guions per a les entrevistes, amb les preguntes més adients per cada testimoni. Es van concretar les entrevistes, telefònicament i/o per xarxes socials, l'eina més utilitzada pels tatuadors on mostren el seu art. En el projecte d'en David Taco es troben il·lustrades les conversacions per concretar les entrevistes també en el seu treball es pot observar un pressupost més detallat.

Per a cada dia de gravació, sigui entrevistes o situacions, es va redactar un pla de rodatge. Aquest pla de rodatge servirà com a eina interna per a la comunicació de l'equip de treball. D'aquesta forma s'intentarà aconseguir un dels objectius de producció, l'organització i l'economia del temps.

Aquest document servirà per a informar-se dins l'equip com per exemple quin dia hi ha rodatge, la direcció d'on es grava, com arribar-hi, inici de la gravació, observacions,

etcètera.

En principi es pretén comptar amb el material subministrat pel departament de lloguer del Tecnocampus Mataró-Maresme, Sermat, el material està exposat en l'apartat de Viabilitat econòmica tant d'aquest projecte com en el d'en David Taco.

5.2. Producció

Aquesta etapa consisteix en rodar totes les imatges que s'utilitzaran per a la confecció del documental.

Els rodatges consisteixen en gravar entrevistes i plans dels tatuadors treballant, i una mostra dels seus millors tatuatges, gravats des de el seu portafoli o recopilant imatges cedides per ells.

A l'hora de confeccionar els rodatges de les entrevistes i de totes les altres imatges requerides pel documental, assistiran els dos membres del grup, un encarregat de la càmera i la il·luminació i l'altre com a tècnic de so, l'autor d'aquest projecte s'encarrega de la direcció i la realització per tant serà l'encarregat d'enregistrar les imatges i estarà present en la post producció del documental que es realitzarà mà a mà amb l'altre component del projecte. D'aquesta manera tot i que cadascú té una funció determinada tots participaran en totes les fases del projecte, en la preproducció, la producció i la postproducció.

Es realitzaran entrevistes exploratòries durant diferents dies i a diferents estudis de tatuatges on es gravarà el màxim possible per tal d'obtenir material pel documental, totes aquestes col·laboracions serà pactada i s'arribarà a un acord on totes les parts surtin guanyant.

Es pretén aconseguir les millors imatges possibles, i filmar tot allò que pugui arribar a interessar per la postproducció o serveixi de recurs, és millor que sobri material gravat que no que falti i s'hagi de repetir, per això en els guions tècnics i pla de rodatges s'especifica la filmació de plans recurs i de tot allò que envolta al tatuador o l'estudi.

5.3. Postproducció

En aquesta etapa es duu a terme l'edició i muntatge de les imatges per tal d'adquirir el producte final.

Per a la post producció s'utilitzarà el software de muntatge de vídeo Final Cut Pro X, après a l'assignatura de Post Producció de vídeo i televisió. Per altra banda pel que fa al retoc de color s'utilitzarà el programa Da Vinci Resolve.

Per tal d'obtenir un millor àudio es netejarà, amb el programa Logic Pro X, la intenció és no haver d'utilitzar-lo massa pel fet que s'intentarà gravar l'àudio el més net possible, però en els estudis de tatuatge sempre hi ha molt soroll, el generat per les màquines de tatuar, el fil musical o les conversacions amb els clients.

La confecció del chyrons es realitzaran amb l'Adobe Photoshop, seran realitzades per l'altre membre del grup, de la mateixa manera que les animacions necessàries per a la postproducció del documental, ja que es vol fer tot el documental amb material propi i no haver d'utilitzar el chyrons que proporciona el software de muntatge Final Cut Pro X.

5.4. Distribució

Pel que fa a la distribució encara no està plantejada l'estratègia de promoció i difusió del documental, aquest punt es realitzarà un cop realitzat el documental i es podrà observar a on podria anar millor enfocat.

La idea és presentar el documental en diversos concursos i festivals.

6. Desenvolupament

Aquest apartat explica les fases de creació del documental, detalladament, una anàlisi de cada fase, els problemes que s'han tingut en cada moment, la seva resolució i els materials utilitzats d'una manera específica.

Es mostrarà les tasques amb les hores de dedicació, els recursos tècnics i humans, les preguntes de les entrevistes i fotografies de cada fase on s'il·lustrarà la manera de treball de l'equip.

En quant el títol, es volia buscar un títol que aconseguís englobar en poques paraules l'essència del documental, va costar trobar un nom que resumís el documental, sense caure en els típics títols ni copiar res ja existent.

Tinta en la piel deixa entreveure de què anirà el documental només llegint el nom, sense posar la paraula tatuatge o tattoo, es volia aconseguir això, que tingués una comprensió fàcil a l'hora de llegir el títol, és a dir, que és sàpigues de què tracte el documental sense repetir la paraula que més es repetirà en el propi.

El títol traduït vindria a dir Tinta a Barcelona, i el subtítol acaba d'explicar de quina tinta es parla, de la que va a la pell de per vida, de la tinta de tatuar.

Com s'esmenta anteriorment el títol no vol entrar en la saga de Miami Ink que es va expandir per arreu del món.

6.1. Preproducció

La preproducció ha estat un procés on el director col·labora amb la resta dels components de l'equip, per poder portar a cap la creació de la documentació, la recerca de localitzacions i la direcció d'art, per poder començar a fer real el projecte.

En aquest apartat s'ha realitzat un guió tècnic per cada dia de rodatge, un pla de rodatge que englobava on es gravava i quin dia, el pressupost i el llistat de l'equip tècnic.

En aquest procés també s'han preparat les entrevistes, i concertat cada una d'elles.

En la taula 3.1 de l'apartat de viabilitat es pot observar el pressupost en xifres reals, on apareixen totes les despeses del projecte, en el treball d'en David Taco es pot observar l'apartat de preproducció més detallat on també apareix com i on s'han concertat les entrevistes.

Per tal de dur a terme la planificació del projecte, s'ha realitzat un diagrama de Gantt on es recullen tots els passos i procediments a seguir en relació a l'espai temporal. En aquest diagrama es presenta totes les etapes a seguir des d'un punt de vista general, on s'inclouen totes les fases on participa el director per una banda i el realitzador per l'altre.

A la fase de desenvolupament de la idea, el director treballa juntament amb el productor i es realitza un estudi de viabilitat, es defineixen els objectius on es vol arribar. En aquest procés es construeix la base del producte, i es planifica la feina.

El procés de desenvolupament es va efectuar durant els mesos de març i abril on es va decidir la idea i com s'efectuaria, després de diverses reunions i de brainstorming, va sortir aquesta idea i es va repartir les funcions de cadascú

En aquest apartat es treballarà la documentació, que és el punt clau d'un documental, i va durar bastant temps, el diagrama de Gantt es troba en l'estudi de viabilitat.

Aquest apartat és el més important d'on sortirà tot el treball, un cop feta la preproducció poden sortir més contactes als quals acudir en fase de producció.

6.1.1. Guió tècnic

A continuació es mostra el guió tècnic (taula 6.2) que es va realitzar per tal de facilitar la feina al moment del rodar cada entrevista i la resta de continguts, i un guió tècnic per a rodar la *Tattoo Expo* de Barcelona (taula 6.3).

Toma	Pla	Imatge	So
1	Detall	Preparació del material per tatuar	So ambient
2	Detall Moviment panoràmica agafant l'esquena del tatuador	Tatuador tatuant, imatge de les mans, els utensilis, la pell, el dibuix	So ambient, el soroll de la màquina de tatuar i la conversa entre client i tatuador
3	General	Imatges recurs de l'ambient de treball, la sala, el estudi	So ambient.
4	Pla detall	Recursos del estudi, decoració, etc.	So ambient, la música que s'escolta al estudi
5	Pla mig, camara plantada tríode Entrevista	Pla del entrevistat amb aire a un costat i a d'alt, enfocant el tatuador, a l'aire del costat aporta informació d'on esta sent entrevistat, estudi, material utilitzat etc.	So ambient Entrevista, respostes del entrevistat.
6	Pla general	Entrada del estudi, botiga, escola, on s'ha rodat l'entrevista	So ambient

Taula 6.1. Guió tècnic dels rodatges d'entrevistes.

Toma	Pla	Imatge	So
1	General	Mostrar l'ambient que es respira a la Convenció de tatuatges de Barcelona.	So ambient
2	Detall	Gravar tots els tatuatges i tatuadors que interessin per el documental, fer un pla detall de com tatuant i els seus estants	So ambient
3	Moviment de càmera al voltant de les paradetes	Mostrar les paradetes que hi ha en la convenció amb un pla "subjectiu"	So ambient
4	Pla general	Actuacions en els diferents escenaris	So del espectacle en concret
5	Pla detall	Actuacions en els diferents escenaris des de aprop	So del espectacle en concret

Taula 6.2. Guió tècnic dels rodatge de la Barcelona Tattoo Expo 2017.

6.1.2 Pla de Rodatge

A continuació s'exposa el pla de rodatge utilitzat per organitzar els dies de gravació i poder portar el calendari al dia i saber en cada moment on anar i quan, ha estat molt útil per organitzar la feina entre el productor i el realitzador.

Data	Localització	I/E	D/N	Descripció	Rodatge	Observacions
23/09/17	B.C.N. Ink c/ Poeta Cabanyes, 64, Barcelona	I	D	Flash Party, festa del tatuatges petits que es realitzen ràpidament.	17:00 – 21:00	Gravar l'ambient de la Flash Party i fer contactes per entrevistes.
23/09/17	B.C.N. Ink c/ Poeta Cabanyes, 64, Barcelona	I	D	Entrevista amb Ruth Vandal i recursos tatuant.	18:00-19:00	Gravar entrevista de l'artista invitada.
23/09/17	B.C.N. Ink c/ Poeta Cabanyes, 64, Barcelona	I	D	Entrevista Young Krishna	19:00 – 19:30	Entrevista en anglès.
23/09/17	B.C.N. Ink c/ Poeta Cabanyes, 64, Barcelona	I	D	Entrevista Jota González	19:30- 20:00	Tatuador resident a l'estudi
29/09/17	Barcelona Tattoo Expo Avinguda de la Reina Maria Cristina, s/n, Barcelona	I	D	Gravar la convenció de tatuatges	17:00 – 20:00	Fer contactes per futures entrevistes
30/09/17	Barcelona Tattoo Expo Avinguda de la Reina Maria Cristina, s/n, Barcelona	I	D	Gravar la convenció de tatuatges	13:00 – 20:00	Rodar el màxim de plans possibles
01/10/17	Barcelona Tattoo Expo Avinguda de la Reina Maria Cristina, s/n, Barcelona	I	D	Gravar la convenció de tatuatges	13:00 – 20:00	Rodar el màxim de plans possibles
27/11/17	Blessed Art	I	D	Rodar com	10:00- 18:00	Concretar les

	Tattoo Carrer de Sardenya, 224, Barcelona			funciona el estudi.		entrevistes posteriors i rodar la feian del manager del estudi.
27/11/17	Blessed Art Tattoo Carrer de Sardenya, 224, Barcelona	I	D	Entrevistes Albert Bonet i Iván Morta	12:00- 14:00	Entrevistes i com treballen
29/11/17	One O Nine Tattoo & Barber Shop Carrer de la Mare de Déu del Pilar, 15, Barcelona	I	D	Entrevista Missita	11:00 – 12:00	Entrevista i tatuatge, és italiana.
29/11/17	One O Nine Tattoo & Barber Shop Carrer de la Mare de Déu del Pilar, 15, Barcelona	I	D	Entrevista Tommy	12:00- 12:30	Entrevistar Tommy, és francès
30/11/17	Chatarras Gil Carrer de Balmes, 170 - 172, Sant Adrià de Besòs, Barcelona	I	D	Entrevista Javi García Roche	15:00- 15:30	Preguntar sobre la història del seus tatuatges
01/12/17	Ara Educació Carrer de Robrenyo, 60, Barcelona	I	D	Entrevista Lidia Reyes	14:00- 14:00	Lloc de treball, anar ràpid, es el descans per dinar.

09/12/17	A1 Tattoo Barcelona Carrer de Trafalgar, 47, Barcelona	I	D	Entrevista Viani	13:00- 13:30	El copropietari del estudi.
09/12/17	A1 Tattoo Barcelona Carrer de Trafalgar, 47, Barcelona	I	D	Entrevista Ray Gun Làser	13:30 – 14:00	Especialista eliminació de tatuatges.
09/12/17	A1 Tattoo Barcelona Carrer de Trafalgar, 47, Barcelona	I	D	Entrevista client Làser	14:00-14-15	Client eliminació tattoo en anglès.

Taula 6.3. Pla de rodatge documental.

6.1.3 Documentació

Un dels passos fonamentals a l'hora de fer un documental és la documentació, aquest procés es realitza durant la fase de preproducció, un cop és té la idea clara de la temàtica a desenvolupar.

En el cas d'aquest documental s'ha fet un estudi i un repàs dels estudis de tatuatge més reconeguts de Barcelona, igual que d'escoles on s'ensenya aquest art en concret, com també de gent influent la qual portes el cos ple de tatuatges.

Barcelona en els últims anys s'ha convertit en unes de les capitals mundials del tatuatge, i moltes revistes i premsa escrita s'ha fet ressò d'això.

La revista Time Out, descrits per ells mateixos com, “la guia essencial per treure tot el suc a la ciutat. És gratuïta i la trobareu a més de 150 punts de distribució repartits pels diferents barris. O si ho preferiu, us podeu descarregar la revista, també per la patilla”, va confeccionar una llista on apareixen els 10 millors estudis de la ciutat Comtal, en aquesta llista apareixen els següents estudis.

- LTW
- Addicted
- Sta. Demonia
- Steelworks
- Siha Tattoo
- Aloha Tattoo
- Barcelona electric
- 109
- The Gallery Tattoo
- Pro Arts Tattoo

El diari *20 minuts*, també va realitzar un ranking dels millors estudis de Barcelona al 2015. Aquests estudis no són els únics que es poden trobar en la ciutat de Barcelona, en el portal web de *Tattoo filter*, on estan registrats tots, o gairebé tots, els estudis del món apareixen més de 65 estudis com a mínim en la ciutat de Barcelona, aquests números indiquen que aquesta ciutat té una gran afició del tatuatge i l'obertura d'estudis de tatuatge no para i realitzant aquest projecte s'ha pogut veure la gran afició que existeix pel tatuatge a Barcelona.

Però no només la gran dada de número d'estudis de tatuatge que hi ha a Barcelona ens serveix per veure la magnitud que té aquest moviment, també es troben moltes escoles on s'ensenya l'ofici de tatuador.

Es va contactar amb tots els estudis de la llista del *20 minuts* i el *Time Out* a més de molts més estudis de Barcelona, dels quals no es va poder entrevistar a tots per diversos motius. Un esdeveniment que es viu cada any a la ciutat de Barcelona és la multitudinària convenció de tatuatges de Barcelona, que rep el nom de Barcelona Tattoo Expo, on es reuneixen tatuadors de reu del món i és l'oportunitat de molta de gent de poder conèixer a artistes que admiren i poder ser tatuats per ells.

Continuant la documentació es va voler buscar gent influent de la ciutat de Barcelona relacionada amb el món del tatuatge sense ser professionals del món de tatuatge o similar, per això es va contactar amb Lidia Reyes, la dona que posseeix el record de la dona més tatuada d'Europa amb un 85% del cos tatuat.

Seguint per aquest camí es va seguir buscant un perfil de persona relacionada amb el món del tatuatge però no fos tatuador ni del sector, i arran de parla amb un tatuador del LTW es va contactar amb Javier Garcia Roche, més conegut per xarxes socials com "Chatarras Palace", ex-boxejador, animalista, una persona que és molt reconegut per xarxes socials, sobretot Facebook i Instagram, on el segueixen més de 330.000 persones, conegut per les seves accions animalistes i per la seva solidaritat, va semblar un personatge interessant, ja que el seu aspecte, ple de tatuatges, és el "contrari" a les idees que predica o així es com ho veu la gent.

Pel que fa el tema de contactes, cites, trucades, conversacions, problemes i altres aspectes de la reproducció en quant a la concertació de cites surten reflectits en el treball de David Taco que és l'encarregat de producció del documental.

6.2. Producció

En quant a l'etapa de producció d'aquest documental s'han realitzat 3 tasques essencials a l'hora d'anar a gravar cada dia de rodatge: la d'entrevistador, la de tècnic de càmera i la de tècnic d'àudio.

Per tal de formar un bon treball en equip i agilitzar la feina, i al ser dues persones, es va dividir la feina per tal de professionalitzar la situació, s'ha realitzat la tasca de tècnic de càmera al mateix temps que la direcció i l'altre company del grup ha realitzat la tasca d'entrevistador, i entre els dos components del grup la de tècnic d'àudio.

En quan als estudis on s'ha acabat rodant són els següents:

- A1 Tattoo Bcn
- B.C.N. INK
- Blessed Art Tattoo
- One O Nine

Les altres localitzacions estan reflectides en el pla de rodatge (taula 6.4).

6.2.1 Realització

En aquest punt s'han agrupat les funcions de director i tècnic de càmera, al tenir en ment com serien el plans i com s'havia de gravar.

La funció de realitzador es divideix en dues etapes esmentades anteriorment, en el cas d'aquest documental, en tècnic de càmera que en aquest cas engloba direcció d'art, director i il·luminador i la funció de sonorització que ha sigut compartida depenent de l'ocasió.

A continuació es desglossa més detalladament les funcions del realitzador.

6.2.1.1. Tècnic de càmera

El rol de tècnic de càmera consisteix en crear els plans que posteriorment passaran per postproducció.

Els rodatges d'aquest documental s'han dividit principalment en tipus de plans, o de maneres de crear plans.

Els plans principals són les entrevistes, de les entrevistes surt tot el material del documental. Les entrevistes s'han rodat amb trípod, i es tenia clar que el tipus de pla consistia en deixar aire a un costat del pla, aquest costat era on mirava l'entrevistat a l'entrevistador, es tenia clar que no es volia que el entrevistat mires a càmera, ja que no es vol un to de programa de televisió ni és un documental informatiu.

Per altra banda es van rodar plans amb estabilitzador, els plans consistien en mostrar com treballen els tatuadors, el eliminador de tatuatges i en el cas de les persones tatuades es van gravar els seus tatuatges amb moviments de càmera, i tècniques diverses com per exemple variar la profunditat de camp.

Respecte a il·luminació s'ha utilitzat llum natural i en el cas de gravació en els estudis de tatuatge s'han utilitzat els focus del mateix estudi, ja que és un element indispensable en cada estudi i es tenia coneixement d'aquest fet.

Fig 6.1 Fotografia del rodatge on es mostra un exemple de pla d'entrevista.

Fig 6.2. Exemple d'esquema de llums i càmera en entrevista

Tot el material tècnic utilitzat per a la gravació d'imatges ha estat aconseguit a través del lloguer de préstec del SERMAT de la universitat. En el cas de la funció de tècnic de càmera s'han usat els següents:

SONY Nex VG900

És una càmera dissenyada entorn un sensor de 35mm i 24 megapíxels que permet capturar detalls més realistes i brillants plens de tons i colors més vius. Conta amb control manual de iris, velocitat d'obturació i dels gains el que va permetre aconseguir la imatge desitjada directament en el moment de rodar. Per aquesta càmera també es va poder utilitzar 3 objectius apart del propi de SONY que eren el Samyang T1.5/50mm, el Samyang T1.5/35mm i el Samyang T1.5/85mm, van ser molt útils per poder gravar diferents tipus de plans.

Aquesta càmera va ser utilitzada per la gravació d'entrevistes, i per totes les gravacions en estudis, gairebé es va utilitzar per el 90% del projecte. Es va escollir aquesta càmera pel sensor, ja que captura les imatges en gran realisme.

Fig 6.3. Imatge de la càmera SONY Nex VG900

Black Magic Production 4k

És una càmera que ofereix una resolució en format Ultra HD 4K, té un sensor Super 35mm, un obturador global professional i òptiques de precisió. Es podria considerar una càmera per fer cinema.

Aquesta càmera va ser utilitzada per a rodar en la convenció de la Barcelona Tattoo Expo per tal d'aconseguir un to cinematogràfic de l'esdeveniment, tot i que no és una càmera creada per a gravar amb la càmera a la mà, ja que té un pes de 1,7 kg.

Fig 6.4. Imatge de la Black Magic Production 4K

Manfrotto Fig Rig 565B

És un estabilitzador amb un concepte innovador, es basa en una volant amb una barra transversal vàlida per la majoria de càmeres de menys de 5kg.

Es va escollir aquest estabilitzador pel fet que és el millor estabilitzador per moviments, ja que permet molta fluïdes als plans en moviment i fan sentir a l'espectador a dins l'escena.

Es va utilitzar en tots els plans que requerien un moviment de càmera com per exemple en la Barcelona Tattoo Expo.

Fig 6.5. Imatge del Manfrotto Fig Rig.

Manfrotto Avenger 503HDV

És un trípode dissenyat per suportar càmeres de vídeo professionals. S'ha escollit aquest estabilitzador per aconseguir el millor control de fluids, els moviments més suaus de panell i una inclinació personalitzable.

Es va utilitzar per filmar totes les entrevistes del documental.

Fig 6.6. Imatge del Manfrotto avenger 503HDV

6.2.1.2 Tècnic d'àudio

La funció de tècnic d'àudio s'ha repartit depenent del dia de gravació. L'àudio és un aspecte fonamental, ja que ha d'acompanyar a les imatges que es gravant. La imatge té un pes vital, però si el so, la veu, el silenci no estan ben treballats o s'escolta soroll de fons, el missatge no arribarà bé, és centrar l'atenció en el so i la imatge no complirà cap funció.

Per tal de treballar l'àudio amb un nivell professional s'ha fet ús d'àudio extern per a la gravació de la veu en les entrevistes, amb micròfons sense fils, tot i tenir un bon micròfon incorporat en la càmera SONY Nex VG900, amb la finalitat d'enregistrar les veus amb la màxima qualitat possible, per això s'ha utilitzat els micròfons sense fils disponibles a SERMAT que són els Sennheiser EW112-PG3 (fig 6.7) juntament amb el captador SONY ECM-XM1 connectat a la càmera i al receptor del micròfon sense fils per a captar directament el so dels micròfons amb el vídeo.

Fig 6.7. Imatge dels micròfons sense fils Sennheiser EW112-PG3

Es va utilitzar la gravadora d'àudio ZOOM H4N (fig 6.8), en els moments que es va rodar amb Black Magic per captar un millor so d'ambient i la resta d'àudio que interessava a la Barcelona Tattoo Expo, ja que aquesta càmera no té possibilitat de connectar micròfon directament i el so que enregistra no acabava de convèncer.

Fig 6.8. Imatge gravadora ZOOM H4N

6.2.2 Problemes i conclusions

Sempre poden sorgir problemes tot i tenir tot preparat, de fet, durant l'etapa de realització van sorgir alguns problemes inesperats durant i després dels rodatges.

El primer dia de rodatge va ser a la Barcelona Tattoo Expo, amb la càmera Black Magic 4K. Degut al fet que era el primer cop que es treballava amb aquesta càmera, tot i que es va practicar abans d'anar, va succeir un contratemps. Després de portar mig dia gravant, el format d'enregistrament ocupava més espai del que es tenia pensat, motiu pel qual a meitat del dia es va quedar sense espai i a més a més no es disposava en aquell moment d'una altra targeta d'enregistrament. Per solucionar aquest problema i poder seguir amb el pla de rodatge, es va improvisar i la solució va ser eliminar la major part del material rodat, canviar el format d'enregistrament i tornar a començar fent plans més curts i arreglar el material en fase de postproducció. Tot i això, es comptava amb un altre dia a la convenció i el problema finalment no va ser tan rellevant.

Un altre problema durant els rodatges va ser al col·locar el micròfon a un tatuador de l'estudi Blessed Art Tattoo. Un cop preparat el set i l'esquema de micròfons, llum i càmera, i fetes les proves d'àudio, no existia problema aparentment. Tanmateix, al revisar el material gravat entre entrevistes, es va descobrir que s'escoltaven sorolls al micròfon a

causa del vestuari i pel fet que durant l'entrevista es va tocar el micròfon. Per arreglar-ho es van haver de repetir les preguntes que no es van escoltar bé del tot.

Un altre problema, però de caràcter menys greu, va succeir en l'entrevista amb Lidia Reyes. El micròfon de corbata no portava la peça que s'enganxa a la roba, fet que es va solucionar demanant una cinta adhesiva a la secretaria del centre Ara Educació per tal de poder mantenir el micròfon en una bona posició. Posteriorment, un cop acabada l'entrevista, es va trobar la peça necessària.

En general, durant la realització del documental no han succeït grans contratemps ni problemes greus. En conclusió, s'ha realitzat un treball satisfactori, i en trets generals s'ha aconseguit el que es proposava l'equip per aquesta fase del procés.

6.3. Postproducció

La fase de postproducció consisteix en crear el producte final a partir del material gravat en la fase de producció.

En aquest cas la postproducció s'ha realitzat amb el software d'edició Final Cut Pro X, après d'una manera autodidàcta i complementat en l'assignatura de Postproducció de Vídeo i Televisió impartida pel professor Rafael Suarez. S'ha escollit aquest programa pel fet de que és el programa en el qual el muntador d'aquest projecte ha treballat els darrers anys i el té dominat a part de ser un programa que té totes les funcions necessàries per a realitzar un material professional. Aquest software només es pot utilitzar des de dispositius de la marca Apple.

Aquesta etapa comença revisant el material rodat i posteriorment posar nom a cada arxiu i ordenar-lo. Un cop vist, nomenat i ordenat el material s'ha passat a demanar el material dels entrevistats, aquest material consisteix en imatges d'arxiu, treballs, fotografies, que els protagonistes del documental van accedir a enviar per complementar els seus testimonis, aquest material s'ha ordenat juntament amb el material gravat.

Es va ordenar en carpetes, cada carpeta era per un estudi i dintre de cada estudi subcarpetes amb cada tatuador, en el cas dels entrevistats que no són tatuadors s'han fet carpetes amb els seus noms on es recopilen les imatges i les entrevistes. Per tal de poder treballar amb agilitat es conta amb un disc dur amb 1TB de capacitat per emmagatzemar tot el material del qual es disposa.

A partir d'aquí s'ha creat una Biblioteca al Final Cut i a dins cada Event, l'Event s'estructura com les carpetes anteriors (fig. 6.9) on es dipositen els materials esmentats anteriorment. És important destacar la facilitat que aporta aquest programa a l'hora d'organitzar el treball, ja que es poden crear *keywords* (fig.6.10) o etiquetes per poder trobar els fragments de vídeo desitjats d'una manera ràpida.

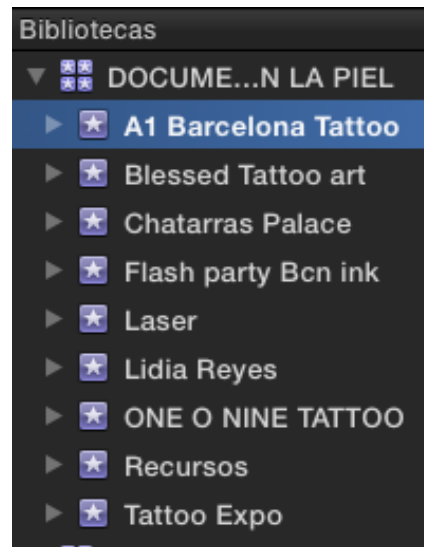

Fig.6.9. Organització del material en la Biblioteca de Final Cut Pro X

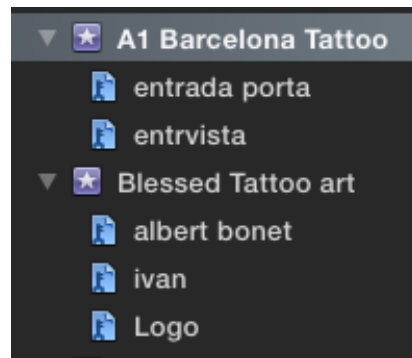

Fig.6.10. Exemple de keywords en la Biblioteca de Final Cut Pro X

El següent pas va ser crear un projecte (fig. 6.11) per a cada història: entrevista, imatges d'arxiu i plans recursos, per a cada entrevistat s'ha realitzat el seu vídeo, aquests vídeos s'utilitzaran per muntar el documental final.

Pel que fa a les imatges filmades a la Tattoo Expo s'ha realitzat un vídeo amb un caire artístic que s'ha utilitzat de fil conductor del documental, per unir les entrevistes.

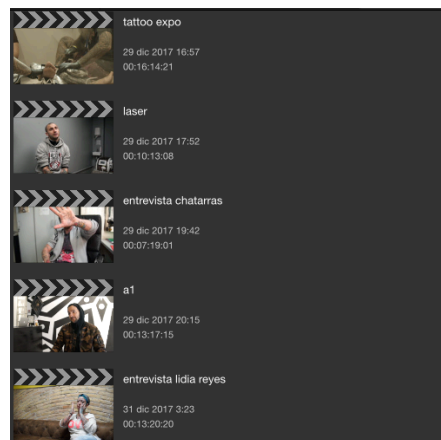

Fig.6.11. Projectes de cada entrevistat en Final Cut Pro X

En aquesta etapa es crea el guió del documental, veien les imatges obtingudes i la relació entre els personatges s'ha decidit que el documental es centrarà en les experiències viscudes per els protagonistes connectant-les arran de les diferents respostes a les mateixes preguntes. En aquest procés molt material ha estat descartat per motius que no lligaven amb els altres protagonistes.

6.3.1 Guió

El projecte se centra en l'experiència personal dels testimonis, la qual s'utilitza de fil narratiu i connecta als diferents protagonistes. Això va acompanyat de material gravat, com la confecció de tatuatges, la mostra de diferents estils i tot el que rodeja el món del tatuatge.

Pel que fa a la narrativa del documental s'ha buscat connectar tots els protagonistes a partir de les respostes que més s'aproximaven entre elles, i d'aquesta manera el documental es divideix en temàtiques on els protagonistes exposen la seva opinió, vivència, problemes i testimonis sobre els tatuatges, i sobre la ciutat de Barcelona. En la clàssica estructura d'introducció, nus i desenllaç.

En el documental participen tatuadors i professionals de diferents parts del món que són units per el tatuatge i per Barcelona, aquest punt ens va semblar interessant, no es volia centrar el documental en gent nativa de la ciutat, aquest fet demostra que Barcelona és una ciutat globalitzada i on es pot trobar un moviment del tatuatge gran, ja que els protagonistes s'han desplaçat a la ciutat Comtal per treballar o per muntar els seus estudis.

Centrant-se en el guió, s'ha realitzat el guió en la fase de preproducció, un cop revisat tot el material i muntat un projecte per a cada entrevistat s'ha passat a la creació del documental en si, al fer-se el guió en postproducció serà exposat en format redacció on s'explica el documental de principi a fi.

El documental es podria distribuir en 3 apartats, la introducció, les intervencions dels protagonistes i les introduccions de cada temàtica.

Es volia realitzar una introducció que posi en situació, espai i temps a l'espectador, es pretén que quan es veu la introducció es sàpigues de què va el documental i a on s'ubica. Per aconseguir això, la introducció consta d'imatges de la Barcelona Tattoo Expo, imatges de Barcelona i tatuatges gravats en la convenció de tatuatges i l'entrada d'estudi de tatuatges de la ciutat, el muntatge que s'ha realitzat en la introducció és un muntatge amb un ritme ràpid, plans relativament curts, imatges ràpides on s'aprecia el esmentat anteriorment, acompanyada de una banda sonora, ja existent amb drets de Creative Commons (CC), que es basa en ritmes similars al hip hop on en cada cop de l'instrument

de la caixa es realitza el canvi d'imatge.

La introducció acaba amb una imatge de Barcelona, de l'Arc de Triomf prop del barri del Born on existeix una gran cultura del tatuatge, ja que molts dels llocs visitats es troben per aquella zona, i per finalitzar apareix el títol el documental amb una animació.

Es tenia clar que per a començar el documental es faria una presentació per estudis i/o altes localitzacions, i dintre de cada localització es presentarà els protagonistes de cadascuna.

El documental comença amb la introducció de l'estudi Blessed Art Tattoo, apareixen imatges de l'entrada del local, l'interior, la imatge corporativa i la decoració juntament amb el chyron pertinent de la localització on apareix el nom i la direcció, els chryons es poden veure en el projecte d'en David Taco.

Un cop acaba la introducció de local es mostra un dels tatuadors, Albert Bonet, preparant-se per tatuar acompanyat de l'explicació de com va començar en aquest món, tot seguit apareix la imatge de l'entrevista on entra el chyron amb el nom i la funció. S'ha muntat de tal manera que en les primeres declaracions tots expliquen com van començar i com van acabar dedicant-se això en el cas dels tatuadors. Posteriorment apareixen imatges de l'altre tatuador de l'estudi, Iván Morant, que segueix la mateixa estructura de muntatge anterior, explicació dels inicis, chyron, imatges treballant i alguns dels seus treballs extrets de les seves xarxes socials, amb els seu consentiments.

Pel que fa a les imatges extretes de les xarxes socials, més concretament de l'Instagram, s'ha creat una animació on apareix aquesta xarxa social amb les imatges més destacades de cadascú, per tal de poder col·locar aquest material en pantalla i que quedes ben adaptat, ja que Instagram utilitza un format d'imatge en vertical, s'ha realitzat una animació com s'esmenta anteriorment, on el centre apareix el material d'Instagram en el seu format i als voltants una animació d'efecte tinta, aquest material es pot veure en el treball d'en David Taco.

El documental segueix aquesta estructura, presenta les localitzacions i qui forma part de cada local i s'explica els seus inicis, un cop estant tots presentats es passa al següent bloc de respostes, per separar els blocs de preguntes s'ha creat al que anteriorment s'ha anomenat introduccions de temàtiques.

El segon bloc de respostes els protagonistes parlant sobre la primera experiència que van tenir amb el tatuatge en el seu propi cos, és a dir, els primers tatuatges que es van fer, per separar aquest bloc de l'anterior i per a poder introduir aquest bloc es va realitzar una petita introducció on es veu tatuatges, en un ritme ràpid, s'ha decidit no usar cap tipus de títol introductori ni cap text, en aquest apartat els protagonistes expliquen els seus primers tatuatges i l'experiència viscuda degut això. El següent bloc va molt lligat a l'anterior, segueix el fil narratiu, en aquest cas només els tatuadors parlant sobre els primers tatuatges que van realitzar, la seva primera experiència com a tatuador, els dos blocs no s'han separat per cap introducció en aquest cas per una imatge tatuant d'un dels protagonistes.

El quart bloc de respostes ja entra en matèria sobre la ciutat, i la introducció d'aquest bloc consta d'imatges de la Barcelona Tattoo Expo, de la ciutat i una imatge de la ciutat a vista de *drone*, per preparar a introduir a l'espectador a les següents respostes, ja que en aquest bloc es parla de Barcelona, els protagonistes parlant sobre la ciutat, des de el punt de vista d'experts en matèria, gent nascuda a Barcelona i d'altres que han vingut de fora, aquests punts de vista creen una narrativa que a l'espectador que no coneix del tema o que no ha estat a Barcelona els ajuda a entendre com es viu el tatuatge en aquesta ciutat.

El següent bloc també va bastant lligat amb el tema de Barcelona, parla sobre els prejudicis viscuts i en cas d'alguns protagonistes la diferència entre Barcelona a altres indrets on han patit prejudicis.

Un cop ja l'espectador ha vist com es viu aquesta cultura a Barcelona i ja coneix els protagonistes del documental, s'ha afegit un bloc on els protagonistes parlant de l'actualitat d'aquest moviment i com es viu en les xarxes socials, si és una cultura que ha aprofitat les noves tecnologies o s'ha quedat enrere, en aquest cas, els protagonistes tenen una doble opinió sobre les xarxes socials, una positiva i una de negativa. Per introduir aquest apartat s'ha utilitzat imatges rodades en la Barcelona Tattoo Expo on es veuen els artistes utilitzant les xarxes socials, en aquest apartat es mostra algunes de les xarxes socials dels protagonistes, ja que és el mitjà on expressen el seu art i poden arribar a més gent.

El següent bloc presenta les anècdotes més destacades de cada tatuador, en aquest apartat només participen tatuadors, amb aquest bloc es vol donar un toc d'humor segons amb quina anècdota i per altra banda humanitzar en alguns dels casos als tatuadors, profunditzar i veure la part més emotiva d'un tatuatge, ja que en casos un tatuatge o l'eliminació d'un

tatuatge pot ajudar molt algunes persones, i això queda reflectit en el documental.

Per tancar el documental, es volia buscar un final emotiu, per tal d'aconseguir l'emoció que es buscava s'ha optat per les declaracions on cadascú parla sobre que és per ells el tatuatge, en aquest bloc final els protagonistes parlen de forma emotiva que significa per ells l'art del tatuatge o com els ha ajudat en segons quins moments de la vida.

El documental té una durada de 36 minuts, en un principi es volia fer més curt, en un muntatge principal va sortir un documental massa extens, es va reduir tot i eliminar declaracions que no es trobaven del tot rellevants i després de fer aquest guió va quedar amb aquests blocs, i s'ha decidit no reduir més les declaracions i per tal cada bloc té un ritme diferent depenen de la temàtica i de les declaracions.

El primer bloc de presentació té un ritme més lent, s'ha decidit que tingues aquest ritme pel fet que així l'espectador pugui conèixer millor als protagonistes i a poc a poc, un cop ja s'ha sap com són que opinen i els seus inicis ja el documental agafa un ritme més dinàmic, on cadascú dona la seva opinió i es passa a la següent opinió, la recta final torna a tindre un ritme més lent per concloure com a començat.

S'ha realitzat una taula amb l'estructura del muntatge que s'ha utilitzat com a guió de muntatge, aquest guió anat creant-se durant el muntatge.

Bloc	Duració	Protagonista	Vídeo	Descripció
Introducció	30''		Estudis de tatuatge de Barcelona	Presentació de la temàtica del documental, plans curts i ritme alt.
			Tatuatges de la Tattoo Expo	
			Imatges Barcelona	
			Títol del Documental	
Presentació de estudis i tatuadors	9'47''	Albert Bonet	Recursos	Explicació dels seus inicis en el món del tatuatge
		Iván Morant	Tatuant, vídeos d'instagram i els vídeo del estudi Blessed Tattoo Art	
			Viani	
		Miss Sita	Estudi 109 i entrevistes amb els tatuadors	
		Tomy		
		Young Krishna	Recursos estudi BCN INK	Explicació d'una flash party
		Jta Gonzalez		Explicació dels seus inicis en el món del tatuatge
		Ruth Vandal		
		Lidia Reyes	Recursos de ARA educació e imatges d'ella destacables	Com va decidir ser la dona mes tatuada d'europa

		Ismael	Recursos eliminant tatuatges	Explicació com va començar amb l'ofici d'eliminador de tatuatges.
Separador dels blocs	10''		Recursos Tattoo Expo, molts tatuatges per presentar el següent tema	
El primer tatuatge que es van fer	3'05''	Javier G. Roche	Entrevista	Parlen sobre els seus primers tatuatges.
		Miss Sita		
		Albert Bonet		
		Viani		
		Iván Morant		
		Tomy		
Primer tatuatge que van fer	2'10''	Lidia Reyes	Entrevista i recursos tatuant	Explicació dels seus primers tatuatges com a tatuadors.
		Albert Bonet		
		Tomy		
		Viani		
		Miss Sita		
El tatuatge a Barcelona	4'40''	Iván Morant	Imatges Tattoo Expo i de Barcelona	Exposen com es veu i es viu el tatuatge a Barcelona.
Separador	4''		Imatges Tattoo Expo i de Barcelona	

Prejudicis	4'20"	Albert Bonet	Entrevista més imatges d'Instagram per il·lustrar les declaracions	Expliquen si han viscut prejudicis i com veuen aquesta situació.
		Ruth Vandal		
		Lidia Reyes		
		Iván Morant		
		Javier G. Roche		
		Viani		
		Tomy		
		Jta Gonzalez		
		Miss Sita		
Separador	10"		Imatges Tattoo Expo i de Barcelona	
El tatuatge en xarxes socials	3'20"	Albert Bonet	Entrevista i recursos	Com és viu el tatuatge a les xarxes social, coses positives i negatives.
		Ismael		
		Ruth Vandal		
		Lidia Reyes		
		Viani		
		Iván Morant		
Anècdotes en la feina de tatuador	3'15"	Albert Bonet		Exposen les seves experiències des de anècdotes importants.
		Tomy		
		Jta Gonzalez		
		Viani		
		Ismael		
Desenllaç	30"		Imatges Tattoo Expo, de Barcelona i dels protagonistes	
Que significa el tatuatge per cadascun d'ells	3'20"	Albert Bonet		En el desenllaç parlen sobre que és el tatuatge per a ells i que significa.
		Tomy		
		Lidia Reyes		
		Ismael		
		Iván Morant		
		Miss Sita		
		Viani		

		Jta Gonzalez		
Crèdits	1'34"			Persones que han participat.

Taula 6.4. Guió de muntatge.

6.3.2. Àudio

Pel que fa a la postproducció d'àudio s'ha utilitzat el mateix programa que per a l'edició del vídeo, el Final Cut Pro X, ja que al ser un programa d'Apple també comparteix eines del Logic Pro el qual s'utilitza per creació i retoc d'àudio i algun cop ja ha estat utilitzat.

En aquest apartat hagut bastant feina, ja que en els diferents llocs on s'ha rodat no complien les mateixes condicions d'àudio com poden ser la reverb de la sala, el soroll de fons o la roba de cadascú que també pot condicionar a l'hora de posar un micròfon.

Per aconseguir que l'àudio de totes les declaracions fos homogeni, s'ha aplicat els filtres que aporta el software Final Cut Pro X. I regulant les mesures de l'àudio per aconseguir el mateix volum.

S'ha utilitzat l'efecte de *Reducción de ruido*, per netejar les declaracions i quedar-se només amb la veu de les respostes, aquest efecte sigut molt útil, ja que la sensibilitat dels micròfons van captar soroll de fons que en el moment de rodar no s'apreciava.

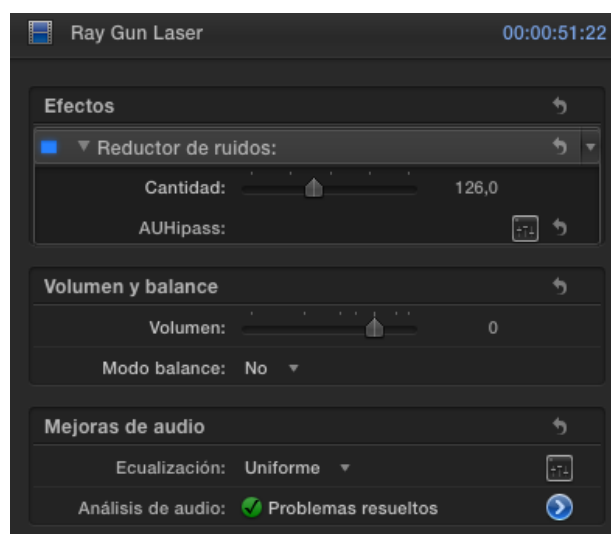

Fig.6.12. Captura de l'aplicació de l'efecte reductor de sorolls en Final Cut Pro X

I en alguns dels casos també s'ha utilitzat l'efecte d'intensitat per donar més cos a la veu, efecte que està disponible en el programa Final Cut Pro X.

En el cas de l'entrevista amb Lidia Reyes també s'ha aplicat una equalització dels tons alts per eliminar els sorolls.

6.3.3. Retoc de color

El retoc de color del documental s'ha realitzat amb un programa especialitzat en retoc de color, el DaVinci Resolve, s'ha utilitzat aquest programa pel fet que els arxius gravats en Blackmagic 4k s'han de passar per aquest programa per tal de retocar el color, i ja que és un programa que va molt bé pel s'ha retocat el color de la resta de plans.

Pel que fa a més aspectes del color, a l'hora de rodar ja es va configurar la càmera de tal manera que la imatge extreta s'hagués de retocar el menys possible, però en algunes localitzacions va ser més complicat per la llum com per exemple en l'estudi 109 on l'ambient treballa en un ambient més aviat fosc, en aquest cas el color s'ha retocat més del que es tenia previst en una de les entrevistes.

També s'ha utilitzat el Final Cut Pro X per ajustar alguns petits detalls de color, lluminositat, contrast, etc. ja que disposa de bones eines per retocar el color i en aquest cas per petits retocs que es poden arreglar perfectament amb aquestes eines.

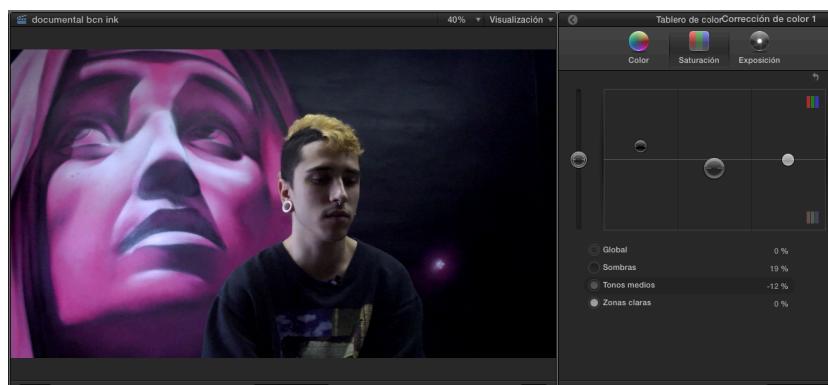

Fig.6.13. Retoc de color a Final Cut Pro X

6.3.4. Problemes i conclusions

Un cop acabat tot el procés de postproducció es creu necessari fer una petita avaluació sobre les possibles millores i les solucions que s'han dut a terme.

En quant a l'edició del documental, s'ha fet una bona organització del material fet que a facilitat molt el muntatge en quan a la selecció fàcil i ràpida dels fragments i on col·locar-los. Pel que fa al muntatge en si, es creu que s'ha obtingut un resultat satisfactori, tenint en compte que l'edició d'una peça audiovisual és un aspecte personal, ja que es pot obtenir milers de resultats diferents a partir del material gravat. S'ha obtingut el resultat que es volia a l'hora d'aconseguir crear una peça audiovisual.

Es volia aconseguir que la força del documental estigues en el discurs i no tant en els plans de les entrevistes, i per no abusar dels plans d'entrevista s'ha intercalat amb plans dels mateixos protagonistes en cada moment i la incorporació de plans recursos, per donar més dinamisme al film i fer-lo més ric visualment.

En quan a problemes a destacar, s'ha trobat problemes en algunes entrevistes pel que fa el so, el so d'algunes entrevistes, com per exemple la d'en Viani, el micròfon captava interferències, possiblement per la mala col·locació del propi, aquest fet és complicat d'arreglar en postproducció i és un aspecte a millorar en un futur, ja que es tenia un bon testimoni del qual no es pot treure tot el suc que es voldria. Es creu que el resultat final de l'àudio, després de ser retocat, ha estat satisfactori però es podria millorar.

Existeixen altres aspectes que no s'han pogut dur a terme, però que no influeixen en el resultat final, com per exemple haver d'ometre moltes intervencions de protagonistes, per falta d'importància en el discurs o per errors, tant de l'equip com dels propis entrevistats.

7. Conclusions

El resultat final del projecte, crear una peça audiovisual en format documental sobre el tatuatge a Barcelona, on especialistes del sector i professionals rellevants donessin la seva opinió i exposessin les seves vivències, es creu que ha estat satisfactori.

S'ha realitzat el projecte acomplint totes les fases de la metodologia que s'havien plantejat inicialment, tot i les dificultats que sempre apareixen i que no es poden preveure, sobre tot a l'hora de planificar les gravacions de les entrevistes amb els participants.

Per tal de poder realitzar aquest projecte ha estat necessari fer un estudi previ, una breu revisió del context històric del documental en si, així com de la pròpia temàtica del tatuatge: antecedents històrics, repàs sobre els tipus de muntatge i sobre tot trobar i veure referents que fossin útils a l'hora de crear aquesta peça audiovisual.

Com ja s'ha esmentat anteriorment, *Tinta en la Piel* pretén ésser un documental divulgatiu, basant-se en la classificació de Painlevé —exposada al marc teòric—, ja que es basa en l'opinió d'experts sobre la temàtica del tatuatge i, específicament, com es viu aquest món a la ciutat de Barcelona. Els testimonis responen pràcticament les mateixes preguntes exposant els seus punts de vista i les seves vivències particulars sobre el tema, que és el punt d'unió entre tots els entrevistats.

Tot i que per aquest motiu s'ha classificat com un documental divulgatiu, simultàniament també pot ser classificat com un documental d'entreteniment, concepte també esmentat per Painlevé. Aquesta classificació ve donada pel fet que és un documental de format clàssic, que divulga informació i a la vegada tracta un tema que estèticament és atractiu per l'espectador: és un tema d'actualitat, susceptible de controvèrsia, objecte de tabú en certs sectors socials... per la qual cosa el seu discurs pot empatitzar fàcilment amb els espectadors.

També és interessant destacar la classificació de Wyatt, segons la qual *Tinta en la piel* es trobaria dins l'apartat de documental directe, pel fet que es centra en l'opinió de testimonis que exposen les seves experiències, les quals connecten entre elles i formen el fil conductor del documental. D'altra banda, també es podria classificar com a documental de

perfil o retrats, ja que en el moment de producció es fa una entrevista i es roden imatges que, un cop muntades, es converteixen en mini documentals de cada perfil. Posteriorment, a l'hora d'unir-los amb els altres, es perd aquest anàlisi de retrat, ja que moltes imatges queden fora del documental gran, donat que la idea és que la durada fos entre 20 i 40 minuts.

Una de les conclusions més rellevants a la qual s'ha arribat un cop finalitzat el projecte, és que tot i que la idea original era fer un documental, un cop muntat i analitzant el resultat final del film, es troba una proximitat amb el format del reportatge. Això està motivat pel fet que el film no disposa d'un fil narratiu en si.

Degut a l'escassa disponibilitat dels participants entrevistats, no s'ha pogut fer un seguiment més exhaustiu de les seves vides, fet que hagués convertit el projecte en un documental en tota la seva essència. El resultat final es podria definir com un *mix* o fusió entre reportatge i documental, ja que combina aspectes d'ambdós formats: del reportatge aporta l'estructura de les intervencions i de les respostes, dividint els temes en blocs i adquirint, per tant, un format més periodístic i televisiu. En contraposició, del documental aporta la metodologia de treball durant la postproducció i la producció, ja que s'ha incidit en la recerca de fonts documentals especialitzades, els professionals i estudis més rellevants dins d'aquest camp professional, i en definitiva, la història i la confecció dels plans amb la finalitat de crear un documental.

Tot i poder ser considerat un *mix* d'aquests dos gèneres, cal destacar que la idea inicial sempre ha estat enfocada al documental. A partir de les definicions esmentades al marc teòric, a banda dels motius exposats anteriorment, es té la convicció de que no pot ser considerat únicament un reportatge per com tracta la temàtica i perquè arriba a encaixar en la definició que exposa Grierson. L'autor defineix el documental com totes les obres cinematogràfiques on la totalitat del material utilitzat és obtingut de la realitat i és interpretat de tal manera com existeix realment.

Tanmateix, un aspecte que caldria millorar per tal que *Tinta en la piel* pogués ser considerat totalment un documental, és expressar amb imatges tot el que expliquen els protagonistes. Per exemple, imatges de com treballen durant el dia a dia, endinsar-se en les seves vides, i en definitiva, acompanyar-los en esdeveniments o moments importants per

tal d'enriquir els testimonis no només mitjançant la paraula sinó també amb el recurs visual.

En conclusió, un cop s'ha visualitzat el material amb el que es comptava per crear el documental, es va decidir seguir aquesta estructura i un cop analitzat, amb el pas del temps, s'ha acabat per determinar que és una fusió entre els dos formats. Aquesta resolució final ha servit per conèixer la diferència, i com segons l'enfocament que es doni en el muntatge la peça obtinguda pot ser catalogada en un gènere o altre. El que s'ha decidit fer en un futur, és un seguiment amb càmera dels protagonistes que han semblat més interessants per acabar d'apostar pel format documental, on predomini més l'estètica i l'emoció que la informació.

Per tant, tot i que el resultat final ha acabat sent una mescla de documental i reportatge, les expectatives i els objectius inicials s'han complert satisfactòriament: crear un documental on es tractés el tema del tatuatge des del punt de vista de personalitats de Barcelona, acompanyades d'un bon ritme audiovisual.

En aquest Projecte Final de Grau s'han posat en pràctica molts dels coneixements adquirits durant aquests anys, destacant sobre tot assignatures com Tècniques de càmera i Postproducció de vídeo i televisió, així com d'altres on s'ha après a organitzar el treball i la creació de documents com guions tècnics i plans de rodatge.

La realització d'aquest projecte ha anat acompanyada d'una motivació especial, ja que és un projecte propi, en el qual s'ha invertit constància i esforç. S'han tingut present tots els punts de vista a nivell de grup, així com s'han acceptat tot tipus de propostes i canvis durant el transcurs de la creació i el muntatge del documental, fet que ha ajudat a enriquir i fer evolucionar el projecte. També s'han superat límits i s'ha sortit de la zona de confort, ja que cap membre del grup havia realitzat mai un documental, motiu pel qual es considera que ha estat un projecte arriscat.

A la vegada, s'ha adquirit una dinàmica de treball, coneixements i capacitat d'autoaprenentatge, trets molt valuosos per a qualsevol professional del camp audiovisual. També, s'ha posat en pràctica una actitud resolutiva i pragmàtica vers els imprevistos i dificultats que han anat sorgint, sobre tot tenint en compte que el producte final depenia necessàriament del factor humà: les persones entrevistades.

Per últim, cal destacar que la creació d'aquest documental ha generat una motivació per continuar ampliant aquest projecte, millorar-lo i obrir les portes a la creació de nous projectes relacionats amb el documental i altres gèneres.

8. Bibliografia

8.1 Referencias bibliográficas

Alvrus, A., Wright, D., & Merbs, C. F. (2001). *Examination of tattoos on mummified tissue using infra-red reflectography*. Journal of archaeological science, 395-400. Estats Units: Arizona

Atkinson, M. (2003) *Tattooed: the sociogenesis of a body art*. Toronto: University of Toronto Press.

Aznarte, J. D. (2009). *El cine documental*. Universidad de Granada.

Barnouw, E. (1996), *El documental*. Barcelona: Gedisa

Barnouw, E., & Báez, A. (1996). *El documental: historia y estilos*. Barcelona: Gedisa.

Barnouw, E. (1993). *Documentary: A history of the non-fiction film*. USA: Oxford University Press,.

Barroso, J. (2009). *Realización de documentales y reportajes: Técnicas y estrategias del rodaje en el campo*. Síntesis.

Barroso, J (2014) *Realización de documentales y reportajes*. Espanya: Ed. Sintesis.

Barsam, R (1992) *Definición de películas de no ficción*, Estats Units: Indiana University Press.

Baudry, A. (1999). *Montaje y dramaturgia en el cine documental*. *Signo y Pensamiento*, 18 (35), 67-74.

Beard, S. (1992). *The tattooed Lady: a mythology*, a: *Tattooed Women*, C. Wroblewski (Ed.), London, 263 pp.

Brain, R. 1984. *The decorated Body*, Harper & Row, New York, 192 pp.

Caplan, J (2000). *Written on the body, the tattoo in European and American History*. Londres: Reaktion Books Ltd.

Castañeda, E. (2015). *Ink.Inc.* <http://www.inkinc.tv/>.

Chevalier-Cheerbrant (1991). *Diccionario de los Símbolos*. Barcelona: Herder.

Chimenos Küstner, E., Batlle Travé, I., Velásquez Rengifo, S., García Carabaño, T., Viñals Iglesias, H., & Roselló Llabrés, X. (2003). *Estética y cultura: patología bucal asociada a ciertas modas" actuales"(tatuajes, perforaciones bucales, etc.)* vol. 8, num. 3, p. 197-206. Espanya: Universitat de Barcelona.

Croci, P., & Mayer, M. (1998). *Biografía de la piel: Esbozo para una enciclopedia del tatuaje*. Buenos Aires: Perfil Libros.

Costa, P. O. (1996) . *Tribus urbanas: el ansia de identidad juvenil, entre el culto a la imagen y la autoafirmación a través de la violencia* Barcelona: Paidós, , 246 pp.

Feldman, S. (1998). “Dziga Vertov”s The man with a Movie Camera” *Documenting the documentary: Close readings of documentary film and video*. pp.40-53. Detroit: Wayne State University.

Feldman, S. (1996). *Guión argumental. Guión Documental*. Barcelona: Gedisa.

Flaherty, R.(1998). *La función del documental*. Romaguera, L. (Ed) Textos y manifiestos del cine. pp.151-154, Madrid: Cátedra.

Feixa, C. (2006). *De jóvenes, bandas y tribus*, Barcelona: Ariel, 287 pp.

Field, H. (1958). *Body marking in South Western Asia*. Cambridge: The Peabody Museum.

Fuentes, M. Á. (2003) *Jóvenes y alcohol, Nuestros problemas, Los tatuajes*.

Ganter, R. (2005). *De cuerpos, tatuajes y culturas juveniles*. Maracaibo: Espacio abierto.

Gershon, R. (2000). *Narration and Narrative in Documentary*, Castleton: Castleton University.

Gilbert, S., Gilbert, S., & Gilbert, C. (2000). *Tattoo history: A source book* (p. 141). New York: Juno books.

Grierson, J. (1998). *Los postulados del documental*. Romaguera, L. (Ed) *Textos y manifiestos del cine*. Madrid: Cátedra.

Goffman, E. (1963). *Stigma. Notes on the Management of Spoiled Identity*. New York: Simon and Shuster.

Gubern, R. (1969). *Historia del Cine*. Barcelona: Ed Lumen, p. 364/365

Guzmán, P. (1999). *El guión en el cine documental*. Lorenzo Vilches, *Taller de escritura para televisión*. Barcelona: Gedisa.

Hardy, L. (2012). *Tattoo Showcase*. Londres: Constable & Robinson.

Jack C. Ellis (2000) *John Grierson: Life, Contributions, Influence*. Estados Unidos: Illinois University Press.

Jones, C, Gustafsson, M., Macquarrie, C., Rosecrans, A., Fleming, J., Guest, H., Caplan, J. (2000). *Written on the body: the tattoo in European and American history*. *Stigma and tattoo*, 1-16.

Lacassagne, J. (1881). *Les Tatouages: etude anthropologique et medico-légale*, Paris, 115.

Lautman, V. (1994). *The new tattoo*. New York: Abbeville Press Publishers.

Marcos, N. (2011). *El libro de los símbolos, tatuajes i grafismos*. Barcelona: Ibsa.

Martínez Rossi, S. (2008). *La piel como superficie simbólica. Procesos de transculturación en el arte contemporáneo*.

McComb, D. (2016). *100 year of tattoos*. Londres: Laurence King Publishing.

Mendoza, C. (1999). *El ojo con memoria, apuntes para un método de cine documental*. México: Ed. UNAM.

Mifflin, M. (1997). *Bodies of subversion: a secret history of women and tattoo*. Brooklyn: Powerhouse Books.

Monserrat, V. J. (2010). *Sobre los artrópodos en el tatuaje*. España: *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, 47, 477-497.

Nichols, B. (1997). *La representación de la realidad. Cuestiones y conceptos sobre el documental*. Barcelona: Paidós.

Paniagua, K. (2007). *El documental como crisol. Análisis de tres clásicos para una antropológia de la imagen*. Ciudad de México: Editorial Ciesas

Plantinga, C. (1987) *Defining Documentary: Fiction, Nonfiction, and Projected Worlds*. *Presistence of Vision* 5: 44-54

Plantinga, C. (2005). *What a documentary is, after all*. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 105-117.

Pitts, V. (2003). *In the flesh: The cultural politics of body modification*. Estats Units: Palgrave Macmillan.

Piña, C. (2004). *Cuerpos posibles, cuerpos modificados. Tatuajes y perforaciones en jóvenes urbanos*. Mèxic: Instituto Mexicano Juventud.

Porzio, L. (2004). *Skinheads. Tatuaje, género y cultura juvenil*. *Revista de estudios de juventud*, 64, 101-110.

Rao, C. H. (1945). *Note on tattoing in India and Burma*, *Anthropos*, 175-179.

Romaguera i Alsina. (1989). *Textos i manifestos del cinema*, Madrid: Cátedra.

Román, J. S., Arroyo, L. S., & Gómez, Z. C. (2009). *Rasgando la Piel: Tatuajes, Cuerpos y Significados*. Puerto Rico: *The Qualitative Report*, 374-388.

Rossi, Sandra. (2011). *La piel como superficie simbólica*. Fondo de cultura económica. España,

Salamone, L (1994). *El tatuaje, una mirada encarnada*, La Prensa, suplemento profesional.

Sanders, C.R. (1989). *Customizing the Body, The Art and Culture of Tattooing* Philadelphia,: Temple University Press, , 220 pp.

Scheinfeld, N. (2007). *Tattoos and religion*. *Clinics in dermatology*, 362-366.

Schiffmacher, H., & Riemschneider, B. (Eds.). (2014). *1000 Tattoos*. Colonia: Taschen.

Soler, L. (1998) *La realización de documentales y reportajes para la TV*, Barcelona.

Spindler, K. (1995) . *El hombre de los hielos*, Barcelona: Galaxia Gutemberg: Círculo de Lectores, , 443.

<https://es.tattoofilter.com/tatuajes>

<https://www.timeout.es/barcelona/es/compras/estudios-de-tatuajes-de-barcelona>

Tucker, M. (1981). *Tattoo: The State of the Art*, Nova York: Artforum. 42-47

Valentí, X. S. (2009). *Tatuajes. Un estudio antropológico y social*. 314-324.

Von D, K. (2010). *The tattoo chronicles*. Nova York: Harper Collins.

Zimmerman, M. R. (1980). *Aleutian and Alaskan mummies.*), *Mummies, Disease and Ancient Cultu- res*, Cambridge University Press: A. & E. Cockburn 118-134.

8.2 Bibliografia complementària

Benet, V. J. (2004). *La cultura del cine: introducción a la historia y la estética del cine* (Vol. 152). Barcelona: Grupo Planeta.

Birri, F. (1999) *El Alquimista Democrático*, Santa Fe: Editorial Sudamérica.

Birri, F. (1964) *La Escuela Documental de Santa Fe*, Santa Fe: Editorial Instituto de Cinematografía de la U.N.L.

Cabrera, S. A. (1936). *El tatuaje en el delincuente español*. Espanya

Cassetti, F. i Di Chio, F. (1998). *Com analitzar un film*. Buenos Aires: Paidós.

Corzario, N. (2001). *El arte del tatuaje*. Santiago de Chile : Unión, Respeto & Ska.

Edmonds, R. (1990). *Principios de cine documental*. Ciudad de México: UNAM.

Nateras, A. (2009). *Tinta y carne: tatuajes y piercings en sociedades contemporáneas*.

Contra Cultura. Rainier, C. (2006). *Ancient Marks*. San Rafael, California: Mandala Publishing Group

Rainier, C. (2017). Chris Rainier. <http://www.chrisrainier.com>

Weinrichter A. (2004). *Desvíos de lo real. El cine de no-ficción*. Madrid

Wroblewski, C. (2004). *Skin shows: The tattoo bible*. Londres: Collins & Brown.

9. Filmografia

Adler, Dan. (2013-2014). *Bad Ink*, [Docu-reality per Televisió] Estats Units: A&E.

BBC .(2011). *Human Planet* [Documental] Regne Unit: BBC

Bendjelloul, Malik. (2012). *Searching for Sugar Man* [Documental]. Suecia, Regne Unit: Passion Pictures.

Bree, Dan i Reynolds, Craig. (2008). *Ancient Ink*, [Documental] Estats Units: History Channel.

Burger, Peter. (2007). *The Tattooist*. [Pel·lícula] Nova Zelanda: Eyeworks Touchdown.

Cepi, Álvaro. (2010). *TATT200*.(Sèrie documental) Chile: Puma

Cesareo, Dan. (2013-Actualitat). *Black Ink Crew*, [Docu-reality per Televisió] Estats Units: VH1

Flaherty, Robert. (1922). *Nanuk el esquimal* [Documental]. Estats Units: Pathé Exchange

Flying Knee Productions. (2013). *In Skin, Tattoo documentary*. [Documental] Irlanda.

James, Ami. (2004 – 2008). *Miami Ink*, [Docu-reality per Televisió] Estats Units: TLC

Jenkins, Artemus. (2012). *Color Outside The Lines* . [Documental] Estats Units

Kutrak Lars. (2009.) *The Tattoo Hunter*. [Sèrie Documental]Estats Units: Discovery Channel

Lopez, Gil. (2007-2011). *Los Angeles Ink* , [Docu-reality per Televisió] Estats Units: TLC

Molloy, Louis. (2007-Actualitat). *London Ink* , [Docu-reality per Televisió] Regne Unit: Discovery Real Time

Morgan, Trevor. (2012- Actualitat). *Hidden in America*, [Documental] Estats Units

Murphy, Karen, i Reiner, Rob. (1984). *This is Spinal Tap* [Documental]. Estat Units: Embassy Pictures.

Murray , Jonathan. (2012- 2014). *Best Ink* , [Docu-reality per Televisió] Estats Units: Oxygen

Nolan, Christopher. (2000). *Memento*. [Pel·lícula] Estats Units: Summit Entertainment

Dinamarca-Noruega-Reino Unido; Final Cut for Real / Arts and Humanities Research Council (AHRC) / Danmarks Radio (DR)

Original media. (2011-Actualitat). *New York Ink* , [Docu-reality per Televisió] Estats Units: TLC

Overman, Howard. (2009-2013). *Misfits*. [Sèrie] Regne Unit: Clerkenwell Films.

Pellington, Martk. (2015). *Blindspot*, [Sèrie] Estats Units: Quinn's House, Berlanti Productions

Peterson, Jay. (2014). *Epic ink* , [Docu-reality per Televisió] Estats Units: A&E

Rivero, Carlos (2012). *El arte del tatuaje*, [Documental] Espanya: The Troopers

Salsano, SallyAnn. (2012-Actualitat). *Tattoo Nightmares*. [Docu-reality per Televisió] Estats Units: Spike Tv

Schwentk, Robert. (2002). *Tattoo*, [Pel·lícula] Coproducció Alemanya-Francia

Scheuring, Paul. (2005-2017). *Prison Break*, [Sèrie] Estats Units: 20th Century Fox

Smight, Jack. (1969). *The Illustred Man*. [Pel·lícula] Estats Units: Warner Brothers

Spike TV. (2012-Actualitat). *Ink Master* . [Docu-reality per Televisió] Estats Units: Spike TV

Spillane, Mark. (2015-Actualitat). *Bondi Ink* , [Docu-reality per Televisió] Australia: Eleven.

Vertoz, Dziga. (1929). *El hombre de la cámara*. [Documental] Unió Soviètica.

Weiss, Erich. (2008). *Hori Smoku- Sailor Jerry: The life of Norman K. Collin*. [Documental] Estats Units

Zeppelin tv. (2013). *Madrid Ink*, [Docu-reality per Televisió]

Escola Universitària Politécnica de Mataró

Centre adscrit a:

**UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA**

Grau en Mitjans Audiovisuals

Tinta en la piel

Estudi de la viabilitat

**FERRAN GRAU PÉREZ
PONENT: ENDIKA REY
TARDOR 2017**

**TecnoCampus
Mataró-Maresme**

Índex.

Índex de figures.....	¡Error! Marcador no definido.
Índex de taules.	¡Error! Marcador no definido.
1. Planificació	1
1.1 Planificació inicial	1
1.1.1 Preproducció	2
1.1.2 Producció	2
1.1.3 Postproducció	3
1.2 Desviacions	4
2. Anàlisi de la viabilitat tècnica	7
2.1 Viabilitat artística	7
3. Anàlisi de la viabilitat econòmica	9
4. Aspectes Legals	11

Índex de figures.

Fig 1.1. Diagrama de Gantt.....	1
---------------------------------	---

Índex de taules

Taula 3.1. Taula del pressupost.....	8
--------------------------------------	---

1. Planificació

1.1. Planificació inicial

Per tal de dur a terme la planificació del projecte, s'ha realitzat un diagrama de Gantt (Fig. 1.1) on es recullen tots els passos i procediments a seguir en relació a l'espai temporal. En aquest diagrama es presenta totes les etapes a seguir des d'un punt de vista general, on s'inclouen totes les fases on participa el director per una banda i el realitzador per l'altre.

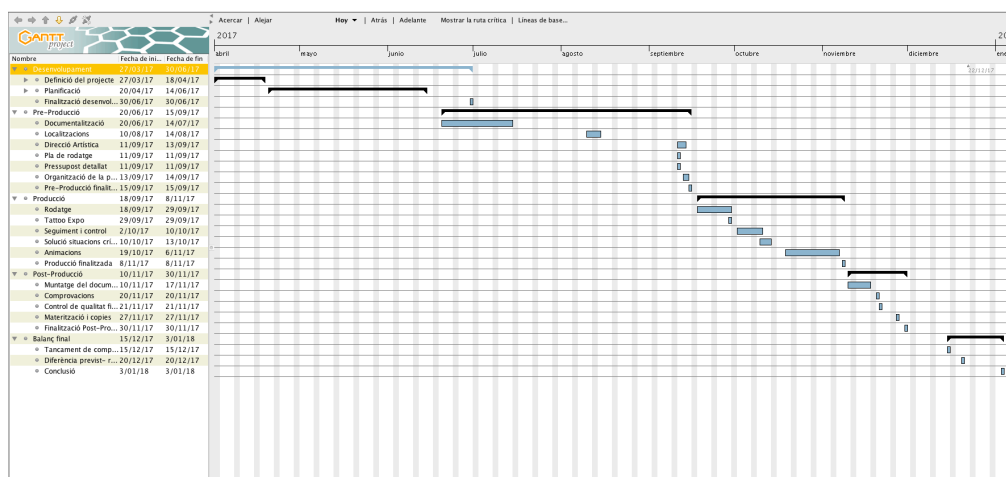

Fig 1.1. Diagrama de Gantt

1.1.1. Desenvolupament

A la fase de desenvolupament de la idea, el director s'ajunta amb el productor i es realitza un estudi de viabilitat, i es defineixen els objectius on es vol arribar. En aquest procés es construeix la base del producte, i es planifica la feina. El procés de desenvolupament es va efectuar durant els mesos de març i abril on es va decidir la idea i com s'efectuaria, després de diverses reunions i de brainstorming, va sortir aquesta idea i es va repartir les funcions de cadascú.

1.1.2. Preproducció

La preproducció serà un procés on el director col·laborarà amb la resta dels components de l'equip, per poder portar a cap la creació de la documentació, la recerca de localitzacions, les proves de càsting i la direcció d'art, per poder començar a fer real el projecte.

En aquest apartat s'inclourà la creació dels guions tècnics i literaris. S'estima que la preproducció tindrà una durada de dos mesos durant l'estiu del 2017.

En aquest apartat es treballarà la documentació, que és el punt clau d'un documental.

Aquest apartat és el més important d'on sortirà tot el treball, un cop feta la preproducció poden sortir més contactes als quals acudir en fase de producció.

1.1.3 Producció

En l'apartat de producció s'uneixen la funció de director i realitzador. En aquesta etapa es realitzarà els assajos pertinents i a posteriori els rodatges.

Començaran els rodatges de les entrevistes amb els testimonis, el reportatge de la Tattoo Expo 2017 i tots els rodatges necessaris. Posteriorment es realitzaran les animacions.

Un cop aquests passos estiguin assolits i realitzats, culminarà la fase de producció, que tindrà una durada aproximada d'un mes.

1.1.4 Postproducció

En la postproducció el director i el realitzador, la mateixa persona en aquest projecte, treballen junts per aconseguir el resultat desitjat, i maximitzar el màxim el contingut gravat i creat.

El muntatge d'aquest documental s'ha determinat en una setmana tan sols dedicada al muntatge del propi, però això és susceptible d'allargar-se, ja que és imprecís calcular el temps que es tarda a muntar un documental, està determinat, en la figura 1.6., el temps calculat, aproximadament, que es tardarà en la fase de preproducció que està al voltant de les dues setmanes.

Junt amb aquesta fase s'inclou el balanç final del projecte (fig. 1.7), on tot l'equip fa un visionat, i es resol si s'han complert els objectius i si l'obra té el resultat esperat.

Aquesta fase tindrà una durada estimada d'entre una setmana i tres, on es farà una conclusió, els últims retocs per tenir el projecte llest per entregar a la setmana del 8 de gener de 2018.

Un cop realitzat l'estudi de viabilitat i la planificació del treball creada amb el software *Gantt project*, s'observa que la creació d'aquest projecte és viable en múltiples aspectes.

1.2 Desviacions

El projecte ha seguit, en la mesura de lo possible, els plans marcats, i els terminis d'entregues.

L'únic punt en el qual no s'ha seguit exactament la planificació ha estat en l'hora de concretar les entrevistes, ja que els protagonistes estan treballant durant les entrevistes, i consistia en anar al seu lloc de treball en les estones lliures i han succeït alguns canvis de dies i hores.

Per altre banda el muntatge s'ha fet amb una mica més de temps del que es proposava en un principi, pel fet de que es tenia més material gravat del que es pretenia en un principi, tot i que alguns entrevistats els quals es volia contar amb ells no van poder participar.

Es va haver d'ajustar algunes dates i en algun cas es va anar a rodar en el mateix dia varies entrevistes havent de creuar la ciutat de Barcelona varies vegades el mateix dia.

2. Viabilitat tècnica

Per a la realització d'aquest projecte es requereix unes habilitats tècniques, ja adquirides pels components del grup durant els seus estudis, i un llistat de materials, ja exposats en el pressupost.

Disposant del servei de préstec de la institució Tecnocampus permetrà la viabilitat tècnica del projecte, ja que serveix de gran ajuda a l'hora d'adquirir el material tècnic com la microfonia, el kit d'il·luminació i les càmeres amb tots els estris necessaris.

Per tant el projecte és perfectament viable des d'un punt de vista tècnic.

2.1 Viabilitat artística

Tinta en la piel pretén sé un documental, amb un contingut poc treballat al estat espanyol i amb expectatives altes.

Aquest documental tractarà sobre d'un tema prou interessant pel públic, i amb un ritme dinàmic, que mantindrà l'atenció de l'espectador de principi a final i que a la vegada informa i culturitza a l'espectador.

Mantindrà un to seriós, mesclat amb tocs d'humor que el convertirà en un documental fàcil de consumir.

És un projecte artísticament viable, ja que es poden arribar a complir els objectius audiovisuals d'aquest, ja que és realitzable i en si mateix.

3. Viabilitat econòmica

L'estudi de la viabilitat està inclòs en l'apartat de producció. Al projecte d'en David Taco apareix un estudi més acurat i precís sobre la viabilitat d'aquest projecte.

El director ha de participar en tots els punts de la construcció del projecte, però ha d'estar informat sobre la seva viabilitat.

Aquest projecte està plantejat i enfocat a no requerir una gran cobertura econòmica. En principi està pensat per poder ser realitzat per dues persones polivalents, per la qual no hi haurà cap cost de contractació externa, i si de cas fos necessari comptar amb més operadors, es comptarà amb l'ajut de companys del director del projecte, que estan immersos en el món de l'audiovisual.

Pel que fa al tema de càsting, es buscarà la col·laboració per part dels artistes, testimonis i tatuats a canvi de promoció o qualsevol altre acord on totes les parts surtin satisfetes.

Pel que fa a l'apartat de material, es necessitaran dues càmeres, micròfons per captar les veus i el soroll ambient, il·luminació pels sets on es rodarà, el software i el hardware necessari per a l'edició del documental i les despeses de dietes i transport pels actors i l'equip tècnic.

Gràcies a la col·laboració del Tecnocampus, que cedeix el material tècnic, es redueix en gran mesura el cost de la confecció d'aquest documental.

En aquest pressupost mostra el cost real del projecte:

PRESUPUESTO REAL			
	FECHA: DICIEMBRE 2017		
DESCRIPCIÓN	UNIDADES	OBSERVACIONES (Precio por unidad)	TOTAL
Capítulo 1: Guión y música			
GUIÓN	1		
MÚSICA	1	Sin copyright	
Total del Capítulo 1			0,00
Capítulo 2: Personal Artístico			
Testimonios	11	Colaboración	
Total del Capítulo 2			0,00
Capítulo 3 : Equipo técnico			
DIRECCIÓN			
Director	1	Ferran Grau	0
PRODUCCIÓN			
Director de producción	1	David Taco	0
SONIDO			
Sonidista	1	David Taco	0
MONTAJE			
Montador	1	Ferran Grau	0
Total Capítulo 3			0,00
Capítulo 4: Escenografía			
AMBIENTACIÓN			
Mobiliario	1	Espacio proporcionado por los estudios de los tatuadores	
Attrezzos	1		
Total Capítulo 4			0.00
Capítulo 5: Estudios rodaje/sonorización y varios			
VARIOS PRODUCCIÓN			
Copias del guión	4	0,50	1,20
Fotocopias de rodaje	15	1,00	15,00
Total Capitulo 5			16.20
Capítulo 6 : Maquinaria de rodaje y transportes			
MAQUINARIA Y ELEMENTOS DE RODAJE			
Cámara principal: Black Magic	1	SERMAT	
Cámara secundaria: Sony Nex900 PRO	1		
Objetivos especiales y complementarios	4		
Material iluminación	1		
Equipo de sonido principal	1		
Soportes y estabilizadores	1		
Carburante	2		60,00
			120,00
TRANSPORTES			

Coches	1	Coche propio de David Taco	
Total Capítulo 6			120,00
Capítulo 7 : Viajes y comidas			
LOCALIZACIONES			
Viajes a interiores	6	4,00	20,00
VIAJES			
Rodaje interiores	6	4,00	20,00
Rodaje Exteriores	2	6,00	12,00
COMIDAS			
Comidas rodaje	4	10,00	40,00
Total Capítulo 7			52,00
Capítulo 8: Película virgen			
MAGNÉTICO Y VARIOS			
Ordenador MAC	1	Recursos Propios	
Ordenador Windows	1		
Tarjeta SD	2		
Disco Duro	1		
Total Capítulo 8			0,00
Capítulo 9 : Laboratorio			
Total Capítulo 9			0,00
Capítulo 10 : Seguros			
SEGUROS			
Total Capítulo 10			0,00
Capítulo 11: Gastos generales			
GENERALES			
Teléfonos	2	20,00	40,00
Total Capítulo 11			40,00
Capítulo 12: Gastos de explotación, comercial y financieros			
PUBLICIDAD			
Web	1	0,00	0,00
Redes sociales	1	0,00	0,00
Documentación festivals	1	0,00	0,00
Total Capítulo 12			0,00
Total Presupuesto			228,20 €

Taula 3.1. Taula del pressupost.

4. Aspectes Legals

En la indústria cinematogràfica, els autors d'una obra audiovisual poden ser el director, els autors de l'argument, l'adaptació o el guió.

La legislació de la propietat intel·lectual considera que un és autor d'una obra quan expressa la creativitat humana en qualsevol format. L'autor d'una obra gaudeix del dret d'autoria i de propietat intel·lectual.

A l'autor d'una obra audiovisual se li reconeixen drets morals irrenunciables, drets patrimonials o d'explotació i drets de simple remuneració.

En aquest cas, aquest projecte és un treball acadèmic i segueix les normatives de propietat intel·lectual de la Universitat Politècnica de Catalunya. Per tant, tot i ser un projecte coordinat amb un tutor, a l'estudiant li correspon la totalitat dels drets derivats d'aquesta creació i aquest és el que pot reproduir, distribuir, comunicar públicament, transformar i/o cedir els drets d'explotació a tercers.

El projecte es basa en creació pròpia i imatges amb cedides pels protagonistes amb el seu consentiment, per tant se sotmetrà a través de la protecció de drets d'autor. D'aquesta manera, registrant el projecte, el material no podrà ser utilitzat ni modificat sense l'autorització de l'autor.

Aquest projecte es registrarà presentant una sol·licitud al Registre de la Propietat Intel·lectual que és realitzat previ pagament d'una taxa que rondarà els 12 euros.

Escola Universitària Politécnica de Mataró

Centre adscrit a:

**UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA**

Grau en Mitjans Audiovisuals

Tinta en la piel

Annexos

Ferran Grau Pérez

TARDOR 2017

**TecnoCampus
Mataró-Maresme**

Índex

Índex de figures	III
Annex I Preguntes de les entrevistes	1
Annex II Localitzacions.....	5
Annex III Contingut del CD Rom.....	5

Índex de figures

Fig. II.1. Entrada per a la 20th Barcelona Tattoo Expo	4
Fig. II.2. Imatge de l'estudi Blessed Art Tattoo	4
Fig. II.3. Imatge corporativa de l'estudi B.C.N. INK	5
Fig. II.4. Imatge corporativa de l'estudi One O Nine	5
Fig. II.5. Logo de l'estudi A1 Tattoo Barcelona	5

Annex I. Preguntes de les entrevistes.

En aquest punt s'exposen les preguntes realitzades en les entrevistes, aquestes preguntes són genèriques per cada temàtica, arran de les respostes es van extreure preguntes més personals.

Preguntes per a la dona més tatuada d'Europa:

- Presentació
- Amb quina edat et vas fer el teu primer tatuatge?
- Què et vas tatuar?.
- Què et va motivar per ser la dona més tatuada d'Europa?
- Com era la teva vida abans de viure del tatuatge?
- Durant la trajectòria per ser la dona més tatuada d'Europa vas patir prejudicis?
- Podries explicar alguna experiència clau?
- Perquè has decidit eliminar alguns tatuatges de la cara?
- Què ha canviat de la teva vida des de que ets la dona més tatuada d'Europa?
- Quina opinió creus que te la gent de tu al veure't?
- Quina opinió té el teu entorn sobre el teu aspecte?
- Com creus que ha evolucionat el tatuatge en la societat?

Preguntes per als tatuadors:

- Presentació
- Quan i com vas començar a tatuar?
- Com vas decidir que seria el teu ofici?
- Què és per tu el tatuatge?
- Vivències pròpies de la teva trajectòria ?
- Quin és el teu estil de tatuatge?
- Quin va ser el teu primer tatuatge?
- Creus que és una moda?
- Has patit prejudicis?
- Creus que és una via d'expressió?
- Creus que existeix turisme del tatuatge?
- Como treballes amb el client?
- Com creus que ha evolucionat el tatuatge en la societat?

Preguntes per l'expert en eliminació de tatuatges amb làser :

- Presentació
- Com vas decidir ser professional del làser?
- En què consisteix la tècnica d'eliminació per làser?
- Que penses dels tatuatges?
- Creus que és una moda?
- Podries explicar alguna anècdota o experiència d'interès?
- Notes que ha augmentat la demanda d'aquest servei?
- Perquè creus que ha passat?
- Creus que dintre de l'eliminació dels tatuatges influeix l'aspecte emocional?
- Quins són els motius més comuns per l'eliminació d'un tatuatge?

Preguntes pel client del làser:

- Presentació.
- Quin tatuatge et vols eliminar?
- Quin és el motiu pel qual desitges eliminar aquest tatuatge de la teva pell?
- Que significa per tu el tatuatge que et vens a eliminar?
- Perquè has decidit eliminar el tatuatge i no realitzar un *cover*?
- Creus que aquesta tècnica ha guanyat popularitat en el sector.

Preguntes per a Javier García Roche:

- Presentació

- Quin va ser el teu primer tatuatge? A quina edat?
- Quants tatuatges portes?
- Què signifiquen per a tu els tatuatges?
- Quins tatuatges destacaries?
- Creus que existeixen prejudicis cap a les persones tatuades?
- Perquè t'agraden els tatuatges?
- Quin és el últim tatuatge que t'has fet?
- Tens pensat continuar amb els tatuatges? Fins quan?
- Quin és el procés a l'hora de fer-te un tatuatge? Penses el lloc i el disseny?
- Creus que el tatuatge es pot considerar un art?
- Creus que el tatuatge és una moda o una passió?
- Creus que cada cop s'està normalitzant més en la societat?
- Creus que a Barcelona existeix una cultura sobre els tatuatges?

Annex II. Localitzacions

Fig. II.1. Entrada per a la 20th Barcelona Tattoo Expo

Fig. II.2. Imatge de l'estudi Blessed Art Tattoo

Fig. II.3. Imatge corporativa de l'estudi B.C.N. INK

Fig. II.4. Imatge corporativa de l'estudi One O Nine

Fig. II.5. Logo de l'estudi A1 Tattoo Barcelona

Annex II. CD-ROM

- Documentació del projecte (memòria, viabilitat del projecte i annexos).
- Peça audiovisual definitiva.